

Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

2016

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

X.

XI.

XII.

8

17

18

Ľudia pre lesy, lesy pre ľudí

Obsah

- 3** Editorial
- ~ Anketa
- 4** Príhovor generálneho riaditeľa
- 5** 44. VLM – Žemberovský dom v Banskej Štiavnici
- ~ Zvolen mestom slovenského lesníctva
- 6** LIDL Les – spolupráca, ktorá funguje
- ~ Teče voda teče, po kameňu čerká
- 7** Slovenskí paroháči v poľských lesoch
- 8** Na Záhorí spustili projekt testovania agátových klonov
- 9** Otvorenie sezóny v Lesníckom skanzene
- ~ Krajina bez tieňa
- 10** Aká je pravda o bratislavskom ostrove Sihot'
- 11** Šútovská skala
- ~ Teplotný rekord Víglaš
- 13** Nedožitý 90. narodeniny známeho lesníka, taxátora i ochrancu prírody
- ~ Prečo mám rád les
- 14** Tlak sa stupňuje
- 15** Pokus o identifikovanie zamestnancov Banskobystrického lesného riaditeľstva zobrazených na fotografii z roku 1942
- 16** Nový prírastok do vašej knižnice
- ~ Vyhlásenie 10. ročníka ankety „Cena Jozefa Dekreta Matejovie“ pre rok 2016
- 17** Regionálne poľovnícko-lesnícke dni a Zemplínske poľovnícke dni 2016 v Sobranciach
- 18** „Každý mladý človek by mal dostať šancu zasadiť si svoj strom“
- ~ Horou, horou, horou
- ~ Sadíme, sadíme, každú voľnú chvíľu...
- 19** Stromy – zdravé pľúca Deň Zeme na ZŠ 8. mája vo Svidníku
- 20** Vývoj lesného hospodárstva v Rakúsko-Uhorsku
- 22** Nestrieľajte, sú tu ľudia
- 23** Valašky, tvarované a zdobené palice v našom múzeu
- 24** Jazvec Mišo
- ~ Zasmejte sa, sudoku
- ~ Uveríte?
- 25** Hotel lesník
- ~ Kačací špíz na sladko
- 26** Keď stromy a kry liečia (2/3)
- 27** Kalendár
- ~ Erby s nádychom lesa
- ~ Jubileá
- 28** Európsky strom roka 2016

5

8

17

18

Lesník

časopis zamestnancov
LESY Slovenskej
republiky, štátny podnik
máj 2016

Šéfredaktor:
Ing. Vlastimil Rezek (vr)

Redaktorka:
Mgr. Anna Sliacka (as)

Stáli prispievatelia:
Ing. Milan Longauer
Ing. Viliam Stockmann
Ing. Martina Velká

Grafická úprava:
Xepap, spol. s r.o.
www.xepap.sk

Foto na obálke:
Anna Sliacka

Adresa redakcie:
LESY SR, š. p.
Námestie SNP č. 8
975 66 Banská Bystrica
telefón: 048/43 44 278
fax: 048/43 44 191
e-mail: vlastimil.rezek@lesy.sk

Rok 2016 bude v lesníctve rokom lykožrúta, predpovedal začiatkom roka Andrej Kunca z Lesníckej ochrany služby NLC v Banskej Štiavnici. Žiaľ, ukazuje sa, že mal pravdu. Odštepne závody hlásia stále nové ohniska napadnutia smrekových porastov a množstvo podkôrnej kalamity narastá. S rovnakým problémom sa v súčasnosti musia popasovať aj v susedných štátoch. V Česku dokonca uvažovali o vyhlásení mimoriadnej situácie.

O to horšie pre slovenských lesníkov. Množstvo kalamitného dreva na trhu v súčasnosti prevažuje dopyt a to do najbližšej budúcnosti nevesť pre odbyt a ceny dreva nič dobré. Teraz je vhodný čas na to, aby sa ukázala sila a odbytové možnosti slovenských spracovateľov.

Lykožrúťová kalamita sa od roku 2005 stala bežnou súčasťou hospodárenia v slovenských lesoch. Bežné a osvedčené sú aj nástroje na jej tlmenie. Čo je možno nové, sú vyhlásenia niektorých tiež odborníkov, že sa v podstate nič nedeje. Nuž deje a do veľkej miery je za to zodpovedná víchrica Žofia s horúčavami z minulého leta. Okrem odstránenia napadnutých stromov nám zostáva iba dúfať, že počasie bude aspoň tak priaznivé, ako v prvej polovici mája a počet generácií lykožrúta bude menší ako vlani. Hneď lesy skutočne nie sú pekné.

Pekné čítanie

Anketa

V poslednom čase rastie tlak časti verejnosti na budovanie a vyhlasovanie nových cyklotrás na lesných pozemkoch v správe podniku LESY SR. Aké sú vaše skúsenosti s cyklistami a prevádzkovaním cyklotrás? Na čo by si mali dať pozor naši kolegovia, ktorí o povolení alebo priamo budovaní cyklotrás v súčasnosti rozhodujú?

Ivan Danček

riaditeľ OZ Smolenice

Náš závod je špecifický v tom, že v jeho pôsobnosti na nachádza hlavné mesto Bratislava, ako aj ďalšie mestá Trnava, Pezinok, Modra, Piešťany, Senec, Hlohovec, Myjava. Z toho vyplýva enormný tlak verejnosti na vyznačovanie cyklotrás po našich lesných cestách. Na jednej strane chápeme potrebu ľudí relaxovať na bicykli v prírode, na strane druhej si musia cyklisti uvedomiť, že lesné cesty SME VYBUDOVALI PRIORITNE pre potreby lesnej prevádzky. Preto je nutné zvoliť optimálny kompromis, ktorý by zohľadňoval najmä koordinovaný postup zainteresovaných strán už pri výbere cyklotrasy. Tu si ale treba položiť otázku kto a akým spôsobom bude dbať o údržbu cyklotrasy, ale najmä kto bude zodpovedať za bezpečnosť cyklistov.

Peter Pšák

riaditeľ OZ Sobrance

Náš OZ má relatívne bohaté skúsenosti s budovaním cyklotrás, keď sme realizovali spoločný projekt s KSK s napojením našich cyklotrás na sieť medzinárodných cyklotrás. Asi najzásadnejšou otázkou pri následnej prevádzke cyklotrás je zosúladenie využívania cyklotrás nami ako obhospodarovateľmi a cyklistami, keďže prevažná časť cyklotrás vedie po našich účelových komunikáciách, ktoré sú prvotne určené pre hospodársku činnosť, nie rekreačnú. Preto je rozhodujúce pri plánovaní nových cyklotrás ich umiestnenie. Ideálnym stavom by bolo budovanie

nových cyklotrás, ktoré by boli určené len na tento účel, len treba vyriešiť otázku financovania. Nemenej dôležitým faktom je nedisciplinovanosť cyklistov a nedodržovanie stanovených pravidiel.

Róbert Kiš

riaditeľ OZ Trenčín

Dňa 7.5.2013 bola Uznesením vlády č.223/2013 SR prijatá „Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike“, ktorá kladie dôraz na opatrenia týkajúce sa podpory využívania pozemkov a lesných ciest na budovanie cykloturistických ciest a trás. Prijatie tejto stratégie bolo logickým vyústením záujmu časti verejnosti o realizáciu cyklistických aktivít.

V rámci Odštepneho závodu Trenčín sme v poslednom období nezaznamenali žiadosti na budovanie a vyhlasovanie nových cyklotrás na lesných pozemkoch v správe LESY SR, š. p. Cyklistickou verejnosťou sú využívané jestvujúce lesné cesty a vyznačené trasy z predchádzajúcich období. Pri riešení konkrétnych požiadaviek intenzívne komunikujeme s miestne príslušnými organizáciami, ktoré združujú a organizujú cyklistov. Tak ako aj pri iných aktivitách možno konštatovať, že všetko je o ľuďoch, a to platí aj o správaní sa cyklistov v lese.

Cyklistické aktivity však čoraz viac ovplyvňujú obhospodarovateľov lesov. Z uvedeného dôvodu je nevyhnutná vzájomná komunikácia, informovanosť a rešpektovanie sa v intenciách zákona. Aj preto plánujeme na Odštepnom závode

Trenčín v nasledujúcom období prácu s verejnosťou orientovať aj na túto záujmovú skupinu obyvateľstva.

Jozef Sedlák

riaditeľ OZ Košice

Na OZ Košice nemáme veľké skúsenosti s cyklotrasami na lesných pozemkoch, no vidíme u našich susedov, ako to funguje a čo to obnáša – v Mestských lesoch.

Aj v tomto prípade záleží na disciplinovanosti všetkých účastníkov, či na strane rekreačnta – cyklistu, ale aj na rešpektovaní usmernení a obmedzení z našej strany. Aktívny pohyb je zdravý a múdra činnosť pre každý ľudský organizmus najmä v prírode, no podľa môjho názoru by nemala negatívne ovplyvňovať prírodné prostredie – les, ako aj jeho hospodárske využívanie v správe štátu.

Martin Strmeň

riaditeľ OZ Vranov nad Topľou

Ostatných desať rokov nebol výraznejší záujem o budovanie cyklotrás. Významnejšou cyklotrasou u nás je cyklotrasa v Slánskych vrchoch. Jej využívanie však nie je intenzívne a zatiaľ nemáme negatívne skúsenosti. V súčasnosti pripravujeme viaceré projekty v rámci cezhraničnej spolupráce s poľskými štátnymi lesmi v Krosne, s ktorých jeden bude práve cyklotrasa spájajúca naše a poľské územie. V poslednom období je zvýšený záujem o akési „cyklochodníky“ pre horské bicykle, s ktorých výstavbou najmä vo väčších lesných komplexoch či horských oblastiach by som bol opatrný.

Príhovor generálneho riaditeľa

V poslednom období sa množia ataky a požiadavky rôznych aktivistov a samozvaných ochranárov na náš podnik. Deje sa to v období, v ktorom organizujeme najviac akcií pre verejnosť. Snažíme sa sprostredkovať pozitívne posolstvá, vysvetľovať, argumentovať. Veľa rozmýšľam o tom, ako túto komunikáciu zefektívniť, ako presvedčiť ľudí, že nám leží na srdci blaho spoločnosti, že máme záujem na trvalo udržateľnom a prírode blízkom obhospodarovaní lesa. Žiaľ, naše informácie sú pre väčšinu médií nezaujímavé. Robíme len svoju prácu, dodržiavame zákony, nerobíme živé reťaze, nepriväzujeme sa k stromom, neklameme, nezavádzame. Ja však verím, že rozum musí zvíťaziť. Je záujmom tejto spoločnosti, aby les plnil všetky svoje funkcie, aj tie sociálno-ekonomické.

Na druhej strane by to mal byť pre nás impulz. Požiadavky verejnosti na nás sa menia. Stále väčšia časť populácie nežije na vidieku a jej pohľad na les a hospodárenie v ňom je iný. Toto musíme brať do úvahy pri našom konaní, mali by sme sa snažiť viac uplatňovať princípy prírody

blízkeho manažmentu, minimalizovať dopady našej činnosti na životné prostredie. Viem, že je to náročné a nie všade sa to dá. Musíme ukázať, že les chránime my!

Drevo je obnoviteľná surovina, je to surovina 21. storočia. Slovensko nie je tak bohatá krajina, aby si mohla dovoliť nevyužívať ju. Už teraz je takmer 49% nami spravovaného územia nejakým spôsobom chránená. Z toho vyplývajú mnohé obmedzenia, ktoré ako štátny podnik bez akejkoľvek náhrady znášame a rešpektujeme. Na druhej strane váh sú desiatky tisíc pracovných miest, mnohé z nich v regiónoch s vysokou nezamestnanosťou. My, lesníci, produkujeme našou prácou hodnoty, vytvárame pracovné miesta pre ľudí s motykou, pílou, v traktore, či v nákladnom aute, v píloch, celulózkach, papierňach. Malo by padnúť rozhodnutie, ako bude spravovaná naša krajina, naše lesy. Aj ľudia, ktorí sú na lese existenčne závislí, majú právo byť vypočutí rovnako, ako tí, ktorí sa tam idú iba poprechádzať.

Lesu zdar

44. VLM – Žemberovský dom v Banskej Štiavnici

Historická budova Žemberovského domu vznikla spojením a prestavbou dvoch samostatných domov zo 16. storočia a svoj terajší vzhľad si nesie od 19. storočia. Význam zahájenia činnosti Lesníckeho ústavu pri Baníckej akadémii v Banskej Štiavnici pripomína pamätná tabuľa, ktorá bola na fasáde Žemberovského domu odhalená v roku 1957 pri príležitosti 150. výročia založenia Lesníckeho ústavu. V roku 2007 bola tabuľa obnovená.

27. apríla 2016 k nej pribudla ešte jedna tabuľka s logom Významného lesníckeho miesta, ktorá bolo v tento deň slávnostne odhalená povereným generálnym riaditeľom štátneho podniku LESY SR Jozefom Bystrianskym za účasti prednostky Mestského úradu v B. Štiavnici Ivany Ondrejmiškovej, riaditeľa SOŠL Miroslava Ďuroviča a ďalších pozvaných hostí. Slávnostne odhalenie v poradí 44. Významného lesníckeho miesta bolo súčasťou jubilejného desiateho ročníka celoslovenských Lesníckych dní, v rámci podujatia Strednej odbornej školy lesníckej Lesnícky deň v Botanickej záhrade. Prijemnú atmosféru slávnostnej chvíle umocnenej tónmi lesníckych mladých zástupcov lesníckeho stavu, študentov SOŠL pod vedením Štefana Petrikoviča, nepokazil ani jemný aprílový dážď.

Žemberovský dom je v súčasnosti národnou kultúrnou pamiatkou a ešte vždy ľuďom slúži. Sídlí v ňom Mestský úrad, Daňový úrad a kino Akademik. Nie je to však ani zďaleka jediná historická vzácnosť mesta. Tešiť sa môžeme na nové odhalenia, lebo mesto v sebe skrýva viaceré Významné lesnícke miesta.

Banská Štiavnica je jedným z najkrajších a historicky najzaujímavejších miest na Slovensku. Od roku 1993 sa môže pýšiť najvyšším medzinárodným uznaním, zápisom do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Mesto dýchajúce históriou je významné pre mnohé dôvody. Pre lesníkov je to snáď práve lesnícka história, ktorá sa s týmto mestom spája. Slovenské lesníctvo tu má vrstvené korene siahajúce do začiatku 19. storočia. Pomyselnými koreňmi je vysoké lesnícke školstvo, ktoré sa na európskej odbornej úrovni prednášalo v časoch kedy Štiavnica patrila k popredným mestám Uhorskej monarchie. Nariadením cisára Františka I. vznikol 30. augusta 1807 samostatný a ve-

rejny lesnícky ústav pri Baníckej akadémii. Tu sa konali prvé prednášky z lesníckych náuk, tu začalo slovenské vysoké lesnícke školstvo svoju viac ako dve storočia trvajúcu púť. Prvá slávnostná prednáška zahájila vyučovanie na Lesníckom ústave 12. februára 1809. Prednášajúcim bol profesor Henrich David Wilckens, ktorý tu prednášal až do svojej smrti v roku 1832. Po ňom tu v prednáškach pokračoval adjunkt Fridrich Schmall a hlavný lesmajster Juraj Lang. Od roku 1835 prednášal lesnícke náuky i druhý profesor lesníctva Rudolf Feistmantel.

Tým konkrétnym miestom, kde sa vyučovanie začalo realizovať bol dom stojaci do dnešných dní na Námestí sv. Trojice č. 1, známy aj pod názvom Žemberovský dom.

Miriám Turayová, LaDM Zvolen

Zvolen mestom slovenského lesníctva

O tom, že je Zvolen prirodzenou baštou slovenského lesníctva, nie sú v odborných kruhoch žiadne pochybnosti. Ako toto postavenie mesta, ktoré je okrem iného aj sídlom Technickej univerzity a Národného lesníckeho centra zvýrazniť aj medzi laickou verejnosťou, sa dohodli všetky zásadné lesnícke firmy a inštitúcie spolu s mestom v Memorande o spolupráci.

„Hlavným cieľom spolupráce je koordinovať aktivity a spolupracovať pri konkrétnych aktivitách jednotlivých organizácií a inštitúcií, zapojených do spolupráce, s cieľom maximálneho využitia odborného potenciálu jednotlivých partnerov,“ píše sa v memorande, pod ktorým sú podpísané okrem mesta Zvolen, podniku

LESY SR aj EuroForest, s.r.o., Lesný podnik mesta Zvolen, s.r.o, Národné lesnícke centrum, PEFC Slovensko, Slovenská lesnícka komora, TÚ Zvolen, Ústav ekológie lesa SAV, Združenie obecných lesov SR a Združenie vlastníkov spoločenských a súkromných lesov.

Okrem propagácie Zvolena ako mesta lesníctva uvádzaním loga a sloganu sa partneri dohodli na vytvorení pracovnej skupiny, ktorá bude koordinovať spoločné aktivity, a tiež sa dohodli na pravidelných stretnutiach minimálne dvakrát do roka.

-vr-

LIDL Les – spolupráca, ktorá funguje

Nie je na Slovensku veľa firiem, ktoré sa okrem svojho hlavného biznisu venujú aj starostlivosti o ochranu prírody, a ktorým nie je ľahostajné, v akom svete budú žiť naši potomkovia. Presnejšie, je málo firiem, ktoré v tomto smere aj konkrétne niečo robia. Jednou z nich je aj obchodná spoločnosť LIDL, ktorá v tomto roku už po tretí raz na území v správe podniku LESY SR zaplatila výsadbu časti lesa a zamestnanci tejto firmy aj reálne zasadili tisíce stromčekov na lesnej správe Malužiná.

Za tri roky už pribudlo v takzvanom LIDL lese v Nízkych Tatrách viac ako 380.000 stromčekov. I keď v porovnaní s každoročnou výsadbou v podniku LESY SR 15 miliónov stromčekov nejde o zásadné číslo, podstatnejšia je spolupráca a morálna podpora práce lesníkov zo strany samotnej obchodnej spoločnosti a konkrétnych zamestnancov, ktorí si v ťažkom teréne vyskúšali náročnosť tejto práce.

„LESY Slovenskej republiky, š. p. vítajú, že spoločnosť LIDL pokračuje v tomto veľmi úspešnom projekte. Príklad by si z tejto organizácie mali vziať tí, čo o ochrane prírody iba rozprávajú a presadzujú svoje predstavy bez akejkoľvek zodpovednosti a reálneho prínosu pre spoločnosť,“ povedal poverený generálny riaditeľ štátneho podniku LESY Slovenskej republiky Jozef Bystriansky.

Približne 60 zamestnancov tejto obchodnej siete vrátane jej generálneho riaditeľa Stanislava Čajku si v utorok 10. mája vyskúšalo sadenie stromčekov priamo v teréne. O sadenie je každoročne veľký záujem. Počet ľudí, ktorí sa na akciu prihlásia, niekoľkonásobne prevyšuje kapacitné možnosti a o účasť na trojdňovej akcii sa losuje. Zamestnanci LIDLu sa po príchode do Tatier oboznámili s podnikom LESY SR prostredníctvom prezentácie, ktorá im priniesla viacero nových informácií. Ani členovia vedenia napríklad nevedeli, že podnik LESY SR hospodári bez dotácií zo štátneho rozpočtu, a že naopak, každoročne odvádzajú do štátnej pokladnice mimoriadny odvod vo výške 5,3 milióna eur. Spestrením pobytu bolo pre predavačov aj manažment LIDLu premietanie nového filmu Krajina bez tieňa.

-vr-

Teče voda teče, po kameňu čerká

„Veruže teče, ale nie tak, ako sme boli zvyknutí po predchádzajúce roky...“ vyjadrovali sa k stavu vody chlapi, ktorí s hákmi smerovali na stanovišťa pozdĺž kilometrového úseku vodného žľabu, po ktorom sa čochvíľa plavili vopred nachystané kusy dreva.

Práca s drevom je fyzicky náročná, nestačí len drevo v hore nachystať ale treba ho aj premiestniť na miesta, odkiaľ sa už s menšou námahou dá zviezť do obcí. Práve k tomuto účelu slúžil vodný žľab v Rakytove v Dolnom Harmanci, ktorý je jediným zachovaným svojho druhu v Európe. Aj

preto ho lesníci používajú od jeho obnovení v roku 2007 len príležitostne na ukážky splavovania dreva. Tá tohtoročná sa konala 23.4.2016 ako sprievodná akcia k Lesníckym dňom, ktoré odštartovali predchádzajúci deň v meste lesníctva vo Zvolene.

Počas tohtoročnej ukážky splavili lesníci z mestských lesov Banská Bystrica osem priestorových metrov na kilometrovom úseku vodného žľabu pred zrakmi približne 300 návštevníkov. Chlapi pri ústi žľabu sa za celý ten čas nezastavili. Čo počas prvých minút stíhali dve šikovné ruky, v závere veruže nestíhalo šesť rúk. A za hodinu sa do potoka pod vodným žľabom doplavili posledné kusy siahovice.

Pred samotným splavovaním bolo treba ešte vymeniť niektoré časti žľabu, pretože celá konštrukcia 2450 metrového obnoveného úseku je z dreva – smeka a jedle. Pôvodný žľab vybudovali pravdepodobne už v 19. storočí a na splavovanie dreva sa používal až do roku 1992. Za národnú kultúrnu pamiatku ho vyhlásili v roku 2000 a v roku 2014 bol vyhlásený za významné lesnícke mesto.

-as-

Slovenskí paroháči v poľských lesoch

Všetko sa to začalo v roku 2013 podpísaním zmluvy o dodaní živej jelenej zveri z Poľany za účelom obcerstvenia krvi a zlepšenia trofejovej kvality domácej jelenej populácie v lesoch v správe Nadlešnictva Kluczborg.

Doteraz bolo dovezených z Poľany 41 ks, ktoré sú na jeden rok ponechávané v aklimatizačnej zvernici (26 ha zvernica rozdelená na dve sekcie) a následne aj s prírastkom je zver vypúšťaná do voľného poľovného revíru s názvom Krystyna. Tento poľovný revír má výmeru cca 20.000 ha prevažne borovicových monokultúr. Ročný lov je 1300 ks raticovej zveri z toho 550 ks diviacej, 400 ks jelenej a 350 ks srnčej zveri. V poľovnom revíri sú zamestnaní dvaja profesionálni poľovníci, ktorí okrem iného riešia ročne cca 500 prípadov podaní na náhrady škôd spôsobovaných zverou zo strany vlastníkov poľovných pozemkov. Za škody zverou zaplatí Nadlešnictvo Kluczborg vlastníkom poľovných pozemkov ročne 130.000,-. V rámci znižovania

škôd spôsobovaných zverou ponechávajú prebierkovú hmotu neodvetvenú na mieste dva až tri týždne, a keď ju zver ohryzie, tak sa na plochu vrátia a vyžatú hmotu spracujú. V poľovnom revíri organizujú ročne približne 38 spoločných poľovačiek, na ktorých je možné loviť všetku raticovú zver. Ideálny počet poľovníkov v skupine pre spoločnú poľovačku je 15-25 a ideálny výrad je jeden kus zveri na jedného poľovníka. Ročne takto navštívi poľovný revír cca 900 poľovných hostí. Zaujímavosťou bolo, že podľa vyjadrenia lesníkov domáca jelenia zver nepoškodzuje buk, ktorý je v menšom zastúpení ako borovica. Keď však vypustia jeleniu zver z Poľany, tak zaznamenávajú poškodenie buka a oznamujú p. Nadlešnicymu, že „Slováci už

prišli“. Aj takéto zaujímavosti sme sa dozvedeli pri poslednej návšteve Nadlešnictva Kluczborg 5. - 6. 4. 2016 v zaujímavom zložení zástupcov OZ Kriváň, generálneho riaditeľstva, štátnej veterinárnej a potravinovej správy.

*Peter Kuric
referát poľovníctva*

Jelenia zver z Poľany telemetricky monitorovaná lesníckym personálom

Zraňovanie borovice (2 000 ks/ha, kým nedorastie do 2 m výšky), ktorá následne zaroní živicu a je menej poškodzovaná zverou.

Odvádzacie prikrmovanie diviacej zveri. V rámci revíru je 6 km takýchto pásov. Kukurica je zapracovaná v pôde (400 kg/týždeň/6 km). Je vydaný interný zákaz lovu diviacej zveri v lese do začiatku spoločných poľovačiek.

Veža na monitorovanie požiaru prevádzkovaná od marca do polovice októbra. Dohľad 250 km.

Na Záhorí spustili projekt testovania agátových klonov

Hromadný úhyn borovicových porastov na Záhorí spôsobený podkôrnym hmyzom trvá už niekoľko rokov a extrémny počasie, najmä letné horúčavy a nedostatok zrážok, zasa nevytvárajú vhodné podmienky pre úspešnú výsadbu nových borovicových porastov. Nepomáhajú ani hydrogély pri koreňoch sadeníc. Tam kde nezaprší, nie je čo zachytávať a postupne pre mladé stromčeky v čase sucha uvoľňovať. Vyrúbané plochy preto treba opätovne zalesňovať, väčšinou nie len raz.

Je však jedna drevina, ktorej sa už desaťročia na pieskoch Záhoria darí. Medzi typickými borovicovými lesmi sa čoraz viac prirodzeným rozšírením presadzuje agát. A úspešne.

Nakoľko je agát u odberateľov žiadaný, nie je náchylný na poškodenie hmyzom ani na zamodranie, logicky sa ponúka aspoň čiastočne ako náhrada za

problematickú borovicu. Tejto myšlienky sa chytili na OZ Šaštín, ktorý spolu s Národným lesníckym centrom rozbehol v uplynulých týždňoch projekt „Testovanie agáta bieleho“.

Projekt počítá s výsadbou ôsmich klonov agáta bieleho uznaného v Maďarsku (Baktalorantai, Rozsaszin AC, Zalai, Kiskunsági, Gúthi, Oszlopos, Ulloi a Nyirsegi) spolu na ploche 15 ha.

Prvá plocha o výmere 4 ha bola založená v apríli ôsmymi uznanými klonmi agáta z Maďarska a pre kontrolu aj jedným klonom agáta zo Slovenska a borovicou čiernou.

Ďalšie tri plochy o celkovej výmere cca 11 ha boli už tiež vysadené dvoma klonmi z Maďarska, jedným klonom zo Slovenska a borovicou čiernou v rovnakom pomere zastúpenia. Na plochách budú vytvorené čiastkové testovacie plôšky o výmere

625 m² (25 x 25m), na ktorých sa bude sledovať zdravotný stav a vykonávať biometrické merania. V treťom roku sa vypracuje priebežná správa a na konci testovania v roku 2020 sa vypracuje záverečná hodnotiacia správa s návrhmi na pestovanie agáta na OZ Šaštín.

Výsledkom celého päťročného projektu bude návrh vhodných klonov agáta pre podmienky Záhorskej nížiny, ich zaradenie do Národného zoznamu zdrojov LRM a návrh spôsobu obhospodarovania agátových porastov.

Pre OZ Šaštín nie je výsadba agátových porastov novinkou. Napríklad v minulom roku založili skúšobný porast domáceho agáta, ktorý hneď v prvom roku napriek extrémnym horúčavam preukázal vysokú vitalitu. Pestovanie agáta v prvých rokoch pripomína skôr ovocinárstvo ako lesnícke práce. Pre dosiahnutie kvalitného a rovného kmeňa je stromčeky potrebné ostrihať a zbaviť ich bočných vetví. Ekonomická výhodnosť pestovania agátových porastov je nepochybná. Cena agátovej guľatiny je vyššia ako u borovice, dopyt po tomto dreve aj na Slovensku rastie a doba pestovania agátov je v porovnaní s borovicou zásadne kratšia.

Každá zmena má však aj svoje záporne stránky. Jednou z nich je napríklad to, že agát nevytvára prirodzené zmiešané lesné spoločenstvá, čiastočne sa zmení, najmä v zimných mesiacoch, pohľad na krajinu a menej príležitostí na realizáciu budú mať napríklad hubári. Po ukončení projektu preto bude potrebné nájsť rozumný kompromis v pomere obnovy lesa tradičnými drevinami a agátom.

Agát bol pôvodne rozšírený vo východnej časti Severnej Ameriky, medzi 33° až 40° s. z. š.. Do Európy bol dovezený francúzskym botanikom Vespasianom Robinom v roku 1610 PAGAN (1996), podľa iných v roku 1635 GÖRITZ (1974). Následne sa pomerne rýchlo rozšíril po takmer celej Európe s výnimkou najchladnejších oblastí, najmä však v Maďarsku, Rumunsku, v južnej časti Slovenska, Ukrajiny a Ruska, pričom sa úspešne aklimatizoval v omnoho severnejších zemepisných šírkach, než to zodpovedá jeho rozšíreniu v prirodzenom areáli.

-vr-

Otvorenie sezóny v Lesníckom skanzene

Spolu viac ako 530.000 návštevníkov. To je bilancia Lesníckeho skanzenu vo Vydrowskej doline pri Čiernom Balogu, ktorý 1. mája otvoril už svoju 14. sezónu. A i keď v posledných rokoch už záujem o skanzen nespúšťa, 45-50 tisíc ľudí, ktorí ročne zavítajú do tohto kúta Slovenska iste nebolo sklamaných. Kolegovia z OZ Čierny Balog, ktorí Lesnícky skanzen spravujú pripravujú každoročne pre turistov niekoľko novínok. Vlni to bolo napríklad rozšírenie Minilandu o ďalšie miniatúry stavieb zvia-

zaných s lesníctvom a doplnenie informačných tabúľ na Chodníku lesného času na 80 a nebude tomu inak ani v tomto roku. Nakoľko viaceré novinky budú oficiálne prezentované až na Dni stromu 9. júla, nebudeme vopred prezrádzať. Iba môžeme naznačiť, že niektoré sú venované nastávajúcemu predsedníctvu Slovenska v rade EÚ a iné zasa potešia najmä našich najmenších.

Otvorenie sezóny bolo už tradične spojené s vystúpením malých folkloris-

tov a bolo venované spolupráci štyroch partnerov, ktorí spoločne aktivity vo Vydrowskej doline organizujú: Občianske združenie Vydra, obec Čierny Balog, Čiernohronska železnica a LESY SR. Prvý máj využilo na návštevu Skanzenu viac ako 1000 ľudí.

Nová sezóna je otvorená, zostáva iba zaželať priaznivé počasie, veľa návštevníkov a kolegom z Čierneho Balogu aj do budúcnosti veľa dobrých nápadov.

-vr-

Krajina bez tieňa

Film Krajina bez tieňa je voľným pokračovaním filmu Zomierajú postojáčky, ktorý na námet Slovenskej lesníckej komory vznikol v dielni Halali, n. o.. Tento filmový dokument v jednotlivých kapitolách hovorí o význame racionálnej starostlivosti o lesy, ktoré nám dávajú vzduch, vodu, obnoviteľné suroviny a priestor na život. Žijeme v betónových domoch, moderných bytoch, či v luxusných rezidenciách, no nikdy by sme nemali opustiť lesy, ktoré, či chceme alebo nie – sú naším domovom. Americký investor a v súčasnosti tretí najbohatší muž sveta Warren Edwart Buffet povedal: „Dnes niekto sedí v tieni, pretože ktosi kedysi dávno zasadil strom.“ Nezabúdaj, že aj ty potrebuješ les.

„Horou... tep môjho srdca túži večne znieť
Horou... nesie sa hlas ozvenou
Horou... ňou vedia ľudské ústa onemieť
Horou, horou, horou.“

Pieseň Horou od Zuzany Smatanovej je neodmysliteľnou súčasťou tohto filmu, je jeho soundtrackom a jej melódia veľmi vhodným spôsobom doplnia okamihy filmu ponechané len a len pre diváka – „bez slov“.

Film je voľne dostupný na internete a je možné si ho stiahnuť na úvodnej stránke www.lesy.sk v sekcii AKTUALITY.

Štátny podnik LESY Slovenskej republiky vyhlasuje zároveň súťaž o zaujímavé knižné ceny a triedny výlet na niektoré z vý-

znamných lesníckych miest pre základné a stredné školy. Súťaž o Naj... časopis k filmu Krajina bez tieňa, ktorá trvá od 10.5. do 31.6.2016. Výsledky budú zverejnené na internetovej stránke podniku LESY SR 20.7.2016 (www.lesy.sk) a na FB LESY Slovenskej republiky), následne aj v časopise Lesník a telefonicky budú oznámené víťazom.

-as-

Šútovská skala

10.

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

Odštepný závod Žilina
916 01 Stará Turá
okres Nové Mesto nad Váhom
(N 49°08'59" E 19°05'38")

www.lesy.sk

Teplotný rekord Vígľaš

9.

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

Odštepný závod Kriváň
962 02 Vígľaš - Pstruša 339
Okres Detva
(N 48°33'22" E 19°17'05")

www.lesy.sk

Šútovská skala,

teda jej skalná stena je dôsledkom stavby Krpeliánskej priehrady v 50. rokoch 20. storočia na rieke Váh. Podľa plánov výstavby padli za obeť tomuto dielu dve pôvodné cesty Martin – Liptovský Mikuláš a Žilina – Košice. Nové cesty teraz

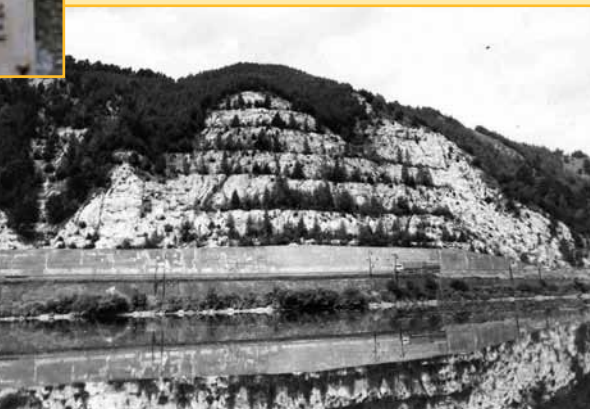

vedú severným brehom priehrady vo väčšej výške. Pre nedostatok miesta v jednej časti bola odstrelená časť kopca, čím sa odkryla vápencová stena vysoká 64 m so sklonom 60°. Rušivý dojem, ktorým pôsobila vápencová stena a padajúce skaly ohrozujúce plynulosť cestnej premávky si vyžiadali sanačné práce. Tie boli realizované v roku 1960 podľa projektu Lesoprojekty v dvoch etapách. V prvej etape bol vytvorený záchytný pás. Ten

bršlen. Pás bol miestami doplnený výpletovými plôtkami a záchytnými plotmi z pletiva a podvalov. Za 50 rokov od zalesnenia sa obnažená skala stratila v zápoji borovic, rakytníkov, dráčov, briez a smrekovcov. Dnes už zelená Šútova skala bola vyhlásená za významné lesnícke miesto 29.4.2008.

vznikol terasovitým odstrelom, či vzniklo šesť terás šírky 5 m a v dĺžke 402 m. V strede každej terasy bola vyhlbená ryha široká 50 m a hlboká 30 m. V druhej etape bolo do rýh navezených 160 ton pôdy (160 m³), ktorými boli vyplnené ryhy a ďalšie obnažené časti boli pokryté 5 cm vrstvou. Následne bola celá plocha orientovaná juhovýchodne zalesnená smrekovcom, borovicou čiernou, kosodrevinou, bol vysádzaný rakytník, dráč, vtáčí zob,

Teplotný rekord Vigľaš

bol nameraný 11.2.1929 pracovníkmi štátnych lesov ako rekordný mráz na území Slovenska s hodnotou až -41°C. Rekordná hodnota nameraná v spomínaný deň o 7 hodine ráno na zrážkovej stanici tunajšieho

drevoskladu dosahovala -38,2°C. Išlo o pracovisko Správy štátnych lesov Vigľaš, ktorá sídlila na dvore v tej dobe moderného veľkostatku, na ktorom bola vybudovaný vodný mlyn s elektrickou centrálou, liehovar, dielne, stanica na triedenie a čistenie osiva a mliekareň a syräreň. Spomínaná štátna správa bola súčasťou Riaditeľstva štátnych lesov a majetkov v Žarnovici, patriacemu k významnému podniku Československé štátne lesy a majetky. K žarnovickému ria-

diteľstvu patrila aj neďaleká Správa štátnych lesov a majetkov Vigľaš - Pstruša, kde bola na meteorologickej stanici v rovnakom čase nameraná teplota -38°C. Na tejto stanici sa nachádzal aj takzvaný minimálny teplomer, ktorý v spomínaný deň v skorších ranných hodinách zaznamenal absolútny slovenský mrazový rekord -41,0°C. Meteorologická stanica v súčasnosti už nestojí. Extrémna zima na prelome rokov 1928-1929 bola charakteristická dlhodobým trva-

ním nízkych teplôt spôsobila rozsiahle poškodenie lesných porastov. Pri príležitosti 80. výročia spomínaného teplotného rekordu, bol LESMI SR v spolupráci so SHMÚ a obcou Vigľaš Odhalený pamätný kameň, a to presne rok po tom, ako bolo vyhlásené za významné lesnícke miesto dňa 11.2.2008.

Nedožitý 90. narodeniny známeho lesníka, taxátora i ochrancu prírody Ing. Edgara Hoška

Rodák zo Štiavnických Baní (Piargu) s dátumom narodenia 17. mája 1926, ktorý po skončení základnej školy, pokračoval v štúdiu na gymnáziu v Bratislave, ktoré absolvoval v roku 1945. Rodný kraj s lesníckou tradíciou ho inšpiroval k štúdiu na nedávno otvorené lesné inžinierstvo na Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave, ktoré sa práve presťahovalo do Košíc. Vysokú školu poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva v Košiciach ukončil v roku 1950.

Je známym lesným odborníkom a politickým disidentom.

Po ukončení vysokej školy začína v období rokov 1951-1955 na Lesoprojekte Zvolen, na ústave pre hospodársku úpravu lesov. Vykonával stanovištný prieskum, neskôr typologický prieskum v slovenských lesoch. V tomto období bol aj jedným z organizátorov slovenského skautingu, ktorý po „Víťaznom februári“ bol politickou mocou zlikvidovaný.

V období rokov 1955–1959 prichádza na Slovenský pamiatkový ústav Bratislava, kde patrí k zakladateľom prvého pracoviska ochrany prírody na Slovensku a určitú dobu (1957-1958) vykonáva tu aj funkciu vedúceho oddelenia ochrany prírody. Okrem spomínaného skautingu sympatizoval a spolupracoval so saleziánskym rádom, čo komunistická

moc nemohla tolerovať, a tak sa z dôvodov politickej nepriazne v rokoch 1959-1968 vracia na Ústav hospodárskej úpravy lesa Zvolen, pracuje na projektoch zalesňovania spustnutých plôch a historickým prieskume pri obnovách lesných hospodárskych plánov.

Po politickom oteplení v 60. rokoch, v období 1968-1986 prichádza na svoje predchádzajúce pracovisko, z ktorého bol nútený odísť - Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody, Bratislava, kde sa stal vedúcim oddelenia dokumentácie a od roku 1979 vedúcim oddelenia vedecko-technických informácií na tomto ústave. Odtiaľto odchádza v roku 1986 do dôchodku.

V prvej etape svojej pracovnej činnosti sa venuje stanovištnému a typologickému prieskumu, neskôr historickému prieskumu pre aplikáciu hospodárskej úpravy lesa. V rámci ochrany prírody sa podieľa zakladaním prvého oddelenia ochrany prírody na novom Pamiatkovom ústave v Bratislave, ďalej sa podieľa na vypracovaní návrhov na štátne prírodné rezervácie, na vypracovaní podkladov pre rajónový plán východného Slovenska, na štúdiu ochrany prírody Nízkyh Tatier. Spolupracoval na budovaní siete chránených území Slovenska, zúčastnil sa na spracovaní štátnych zoznamov ochrany prírody a Preventívnych opatrení ochrany prírody pre jednotlivé okresy Slovenska. Bol spoluautorom Jednotného systému dokumentácie Ústredia štátnej ochrany prírody, spracúval podklady pre Integrovaný informačný systém o území.

Bol krajským tajomníkom Vedeckej spoločnosti lesníckej v Bratislave (1956-1959) a ústredným tajomníkom Slovenského zväzu ochrancov prírody (1971). Po politickom prevrate v roku 1989 opätovne začal spoluprácu so saleziánsko-skautským hnutím. Zastával na Slovensku vyššie skautské funkcie.

Je autorom 14 prác s ochrannou tematikou, ktoré boli publikované v rôznych lesníckych a ochranných časopisoch.

Prevažnú časť života býval v Bratislave, kde aj v roku 2004 vo veku 78 rokov zomrel. Je predstaviteľom lesníckej generácie, ktorá na Slovensku zakladala štátnu ochranu prírody.

Viliam Stockmann

Prečo mám rád les?

Ing. Peter Líška
riaditeľ ŠL TANAP-u

Les vnímam, ako veľký fenomén, ktorý má pre jednotlivca význam do takej miery, do akej siaha jeho citlivosť vnímania krásneho a dokonalého. Od malička som mal možnosť stráviť v lese mnoho pekných chvíľ, pričom ma do diania v tomto prírodnom priestore zaučali pre mňa najväčšie autority – otec lesník a starý otec lesný robotník – kočiš. Ako som pomaly rástol, jednoznačne som sa utvrdzoval v tom, že jediné čo chcem robiť a študovať je povolanie, pri ktorom by som mohol byť v lese a o les sa starať. Splnenie týchto túžob pokladám za životné šťastie a zažívam skutočnosť, tak ako mnoho mojich kolegov lesníkov, že vykonávam svojho koníčka ako povolanie. Zarmucujú ma však vážne problémy hlavne slovenských horských lesov, o ktorých som v čase lesníckych štúdií ani nepredpokladal, že by mohli vzniknúť. Vplyvy vetrov, hmyzích škodcov, ale i otepľovania, ktoré ekologisti nazývajú „veľkým dielom prírody“, zásadne menia charakter lesných horských oblastí. Ostávajú však v nádeji, že zdravý rozum, usilovnosť lesníkov a regeneračná schopnosť prírody za niekoľko desaťročí prinavrátia väčšinu týchto lesov do takej kondície, aby boli vo všetkých funkciách na prospech nastávajúcich generácií.

Tlak sa stupňuje

Touto cestou by som sa rád Vám všetkým zdôveril s naším problémom v Jaloveckej a Bobroveckej doline. V máji 2014 padla na našich pozemkoch ničivá vetrová kalamita, ktorá zanechala za sebou obrovskú spúšť. Kalamita predstavovala rozsah cca 90 ha, z toho sa nám úspešne a včas podarilo spracovať cca 60 ha. Zvyšných 30 ha o objeme viac ako 15.000 m³ stále leží na zemi a nemôžeme ich spracovať z dôvodu neprístupnosti terénu. Predmetné pozemky sa nachádzajú v III. stupni ochrany prírody a sú to hospodárske lesy. Preto sme žiadali orgán ochrany prírody o sprístupnenie kalamity. Prišla nám zamietavá odpoveď a vtedy sa to všetko začalo. Začal sa ťahať čas, ktorý bol a je našim najväčším nepriateľom. Niekoľkými listami sme dôrazne upozorňovali na vážnosť situácie vzhľadom na premnoženie podkôrneho hmyzu, nestačili ani písomné sťažnosti okolitých urbárov. Dúfali sme v spravodlivosť a že sa tento problém rýchlo vyrieši. Predmetné pozemky si štátna ochrana prírody TANAP navrhuje do bezzásahovej A-zóny. Jedná sa o 1372 ha nášho územia, ktoré má byť akousi náhradou za pozemky developerov v 5. stupni ochrany vo Vysokých Tatrách, kde sa stavajú zjazdovky, lanovky a hotely. Kde boli ochranári vtedy, keď sa stavali predmetné hotely a zjazdovky?

Po celý čas nás Správa TANAP-u zavádza v tom, že na týchto pozemkoch sa nachádzajú vzácne biotopy a chránené živočíchy. Ministerstvo ŽP vydalo rozhodnutie o druhovej ochrane na spomínanú lokalitu. Vyhláška ministerstva ŽP SR č. 4 z 2011, ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie TATRY hovorí, že orgán ochrany prírody musí každoročne do 31. októbra určiť obmedzenie na výkon čin-

nosti v prípade ak sa predmetnej lokalite sa vyskytuje chránený živočích a viest o ňom evidenciu. Nakoľko v ministerskom rozhodnutí neboli uvedené druhy chránených živočíchov, požiadali sme Okresný úrad Liptovský Mikuláš odbor starostlivosti o ŽP, aby nám vydal zoznam obmedzení a GPS súradnice s výskytom chránených živočíchov v tomto území. Dostali sme odpoveď, že Okresný úrad LM nedisponuje zoznamom a neviduje žiadne chránené živočíchy na našich pozemkoch a nevydal žiadne obmedzujúce rozhodnutie. Ako je možné, že si dovolili úradníci Správy TANAPu a aj ministerstva ŽP nás verejne zavádzať o existencii chránených druhov na našom území? Toto nehorázne zavádzanie bolo cieľené.

Dva roky čelíme trestným oznámeniam a udaniam zo strany Správy TANAPu, OZ PRALES, OZ Vlk, ktorými sa nás snažia zastažiť a znechutiť, aby sa nezačalo so spracovaním tejto kalamity. Napriek tomuto zastrašovaniu sme na „drzovku“ začali so spracovaním nakoľko §28 lesného zákona nám ukladá povinnosť ochrany lesa. Netrvalo ani deň a Správa TANAPu ako pomstu podala na Inšpekciu ŽP v Žiline podnet na prešetrenie danej ťažby. Márne sa domáhali, aby inšpekcia rozhodla v náš neprospech. Rozhodnutie inšpekcie bolo, že sme svojim konaním neporušili žiadny zákon ani predpis. Ako keby im to nestačilo, žiadali Okresný úrad Liptovský Mikuláš o vydanie predbežného rozhodnutia o zákaze ťažby. V súčasných

dňoch prebieha konanie o vydaní zákazu ťažby na tomto území. Takýmto nehoráznym spôsobom nás chcú orgány ochrany prírody pripraviť o majetok, ktorý je našim súkromným vlastníctvom. Tu, kde majú byť zaručené z ústavy vlastnícke práva, my ich nemáme. Títo úradníci nenesú žiadnu zodpovednosť za následné škody, rozhodujú tak, ako im pasuje, arogantne, zaujato a neberú do úvahy naše argumenty. Sme my vlastne právny štát?

Badáme ako sa tento tlak stupňuje. Dva roky sa nemôžeme dostať k spracovaniu kalamity. Začiatkom mesiaca sme mali valné zhromaždenie, kde sa nám nanominovali ochranári s cieľom rozbiť valné zhromaždenie, robili nepokoje, rozsadili sa po celej sále a signálmi si dávali znamenia. Toto valné zhromaždenie rozhodlo o ťažbe verzus bezzásahovosť. Rozhodnutie padlo na ťažbu.

Cítíme sa byť osamotení v boji proti ochranárom, preto vás prosíme o viacej pozornosti a pomoci, lebo my nebojujeme len za seba, ale za celú lesnícku komunitu. Je to ťažká mašinéria, ktorá nás tlačí. Platíme si právnikovi z našich peňazí, úrady nás valcujú a tlačia do úzkych. Tu sa naháňajú hektáre neuvážene do bezzásahovosti na úkor developerov, ktorí v 5. stupni robia, aby si Správa TANAPu zabezpečila takýmto nehoráznym spôsobom zachovanie štatútu Národného parku.

Ing. Tomáš Hrtko
Predseda UPS Bobrovec

Pokus o identifikovanie zamestnancov Banskobystrického lesného riaditeľstva zobrazených na fotografii z roku 1942

Tretí rad odspodu zľava: JUDr. Alexander Ursíny – právnik (1), Zaťková (7), Alena Faklová (11), Mária Sliacka (12), Július Miššinay (14), Lintner (15), Ing. Koloman Furdík (17).

Štvrtý rad odspodu zľava: Jozef Švarc (4), Nemsila (6), Herchl (8), Ing. Štefan Makovník (12).

Piaty rad odspodu zľava: Viliam Bečka (3), Jablonský (10), Mikuláš Hudec (12).

Pri porovnaní so zoznamom odborných zamestnancov z toho obdobia ostali neurčení: Eugen Bózer, Panas Ševčenko, Štefan Langoš, Platón Cisár, Július Andrászi (neskôr zmenil meno na Andrejka), Ján Smida (prednosta pomocnej kancelárie).

Bolo by vítané ak by niekto dokázal doplniť, či spresniť náš pokus o identifikáciu zamestnancov Riaditeľstva štátnych lesov a majetkov v Banskej Bystrici, zobrazených na predmetnej fotografii z roku 1942.

Július Burkovský

Staré fotografie majú pre mňa osobitné čaro, pretože oživujú nielen niekdajších ľudí a lokality, ale pripomínajú aj rôzne historické udalosti. Žiaľ mnohokrát tieto fotografie nie sú označené dátumom, menami zobrazených, či miestom fotografovania, čím sa znižuje ich dokumentačná hodnota.

V otcovom archíve som našiel historicky cennú skupinovú fotografiu zamestnancov Riaditeľstva štátnych lesov a majetkov v Banskej Bystrici, vyhotovenú v zasadacej miestnosti tohto riaditeľstva v roku 1942. Napriek tomu, že na nej neboli uvedené mená vtedajších zamestnancov, podujal som sa so súrodencami Furdíkovičmi určiť aspoň niekoľkých z nich, pretože naši otcovia v tom čase na tomto riaditeľstve pracovali a viacerých ich kolegov sme aj osobne poznali. Bola to ťažká úloha po vyše 70 rokoch spomenúť si na mená a priradiť ich k zobrazeným osobám. V niektorých prípadoch sme si už nespomenuli na krstné meno či tituly, a preto uvádzame len to, čo nám utkvelo v pamäti. Vychádzali sme aj z vtedajšej zvyklosti, že usporiadanie osôb sa pri takomto fotografovaní riadilo určitou hierarchiou, čiže v spodnom rade na zemi čupeli zriadení, ktorých volali „sluhovia“, nad nimi sedeli vedúci pracovníci, čiže akási „generalita“ a v ďalších radoch nad nimi stáli ostatní úradníci. Zo 62 zamestnancov zobrazených na tejto fotografii sa nám podarilo identifikovať 19, čiže len necelú tretinu z nich. Následne nám významne pomohol Viliam Stockmann, ktorý s využitím svojej rozsiahlej obrazovej databázy porovnávacou metódou identifikoval ďalších 10 zamestnancov z fotografie. Takže nakoniec sa nám podarilo s určitou mierou pravdepodobnosti priradiť mená 29 zobrazeným osobám, čiže takmer polovici z celkového počtu.

Prvý rad odspodu zľava (čupiaci zriadení): Dianiška (3) Jozef Petřík (5), Mišura (6). V tomto rade by mohli byť ešte Ulrich (4 ?) a Dóm (7 ?).

Druhý rad odspodu zľava (sediaci): Ing. Anton Gašparík (1), Ján Petrikovich (2), Ing. Anton Hatiar (3), Ing. Ludevít Droba (4), Ing. Viktor Lipták (5), Ing. Róbert Binder – riaditeľ (6), Ing. Alojz Jančík (7), Ing. Karol Čajánek (8), Ing. Ladislav Osvald (9), Zoltán Kubinec (10), Július Burkovský (11), Aladár Kaliský (12).

Predstavenstvo Slovenskej lesníckej komory
pozýva všetkých lesníkov na

3. Celoslovenské stretnutie lesníkov

ktoré sa bude konať 9. júla 2016

od 9. hod. na XV. Dni stromu
v Lesníckom skanzene
vo Vydrowskej doline v Čiernom Balogu.

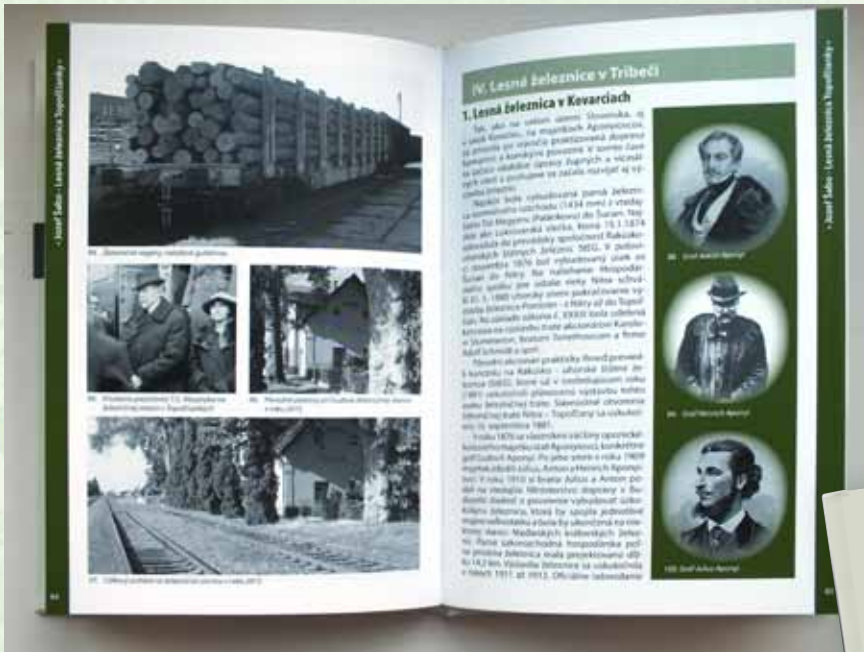
Stretnutie má voľný charakter
a je organickou súčasťou
pestrého programu Dňa stromu.

Prejavme svojou účasťou na stretnutí
pred širokou verejnosťou
našu lesnícku spolupatričnosť.

Ing. Jaroslav Šulek
predseda Slovenskej lesníckej komory

www.slovenska-lesnicka-komora.sk

Nový prírastok do vašej knižnice

v Malej zvernici, v bývalom polesí Jedľové Kostoľany. Lesná železnica bola mnoho rokov súčasťou života obce Topoľčianky, Hostie a Jedľové Kostoľany. Mnohým obyvateľom týchto obcí zabezpečovala prácu a veľkému počtu lesných robotníkov slúžila na dopravu za prácou do rozľahlých lesov. Zároveň vytvárala nádherný kolorit celého regiónu, takže vtedajší obyvatelia sa veľmi ťažko zmierovali s ukončením prevádzky tejto lesnej železnice.

Publikáciu je možné zakúpiť osobne v knižnici Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene. Cena je 12,- EUR s DPH.

Milan Longauer

Ku koncu roka 2015 vyšla nová monografia z pera Jozefa Šaba - Lesná železnica Topoľčianky. Publikácia prináša množstvo nových pramenných materiálov, faktov, pohľadov a okolností, ktoré trochu podkryli i upresnili viac alebo menej známe fakty o Lesnej železnici v Topoľčiankach. Cieľom jednotlivých kapitol je monitorovať historické dokumenty o stavbe, využívaní a prevádzke lesnej železničky. Z hľadiska historickej výpovede je kniha veľmi zaujímavá, pretože opisuje okrem historickej hodnoty takéhoto spôsobu približovania dreva aj jej iné využitie pre región Topoľčianok. Okrem klasické-

ho opisu technického vybavenia vozového parku zameraného na približovanie dreva, je zaznamenaný aj význam lesnej železničky pre využívanie v poľovníctve vo zverniciach, v ťažbe hnedého uhlia, ťažbe hliny a výroby stavebných hmôt. Od roku 1890 do roku 1915 bola železnica v prevádzke na animálny pohon ako kónská železnica. V roku 1915 až 1916 bola prebudovaná na železnicu s parnými lokomotívami a zároveň bola jej trasa predĺžená. Jej trasa viedla dolinami vo Veľkej zvernici, v polesiach Hrušov, Hlboká dolina a údolím Žitavice

Vyhlásenie 10. ročníka ankety „Cena Jozefa Dekreta Matejovie“ pre rok 2016

Slovenská lesnícka komora v spolupráci s LESMI Slovenskej republiky š. p. vyhlasuje jubilejný 10. ročník ankety „Cena Jozefa Dekreta Matejovie“ pre osobnosti, ktoré sa mimoriadne zaslúžili alebo zasluhujú o zveľadenie lesov a rozvoj lesníctva na Slovensku.

Písomné návrhy na udelenie „Ceny Jozefa Dekreta Matejovie“ konkrétnej osobe môžu písomne zaslať organizácie alebo kolektívy **do 31. mája 2016** na adresu:

Slovenská lesnícka komora, Študentská 20, 960 01 Zvolen

Návrh sa predkladá na kompletne vyplnenom formulári „Návrh na udelenie Ceny

Jozefa Dekreta Matejovie“, ktorého súčasťou musí byť zdôvodnenie návrhu a krátky profesijný životopis. Návrhy budú posúdené komisiou zloženou z členov SLsK, zástupcov LESOV SR š. p. a zástupcov neštátnych lesov.

Víťaz 10. ročníka ankety bude vyhlásený v Lesníckom skanzene vo Vydrovskej doline v Čiernom Balogu na Dni stromu **9. júla 2016**.

Súčasťou ceny sú diplom, medaila „Cena Jozefa Dekreta Matejovie“ a finančná odmena.

Lesnícke dni

Lesnícke dni sa skončili. Sviatok všetkých lesníkov a milovníkov lesa, ktorý bol slávnostne otvorený v meste lesníctva vo Zvolene, sa oficiálne ukončil 1. mája 2016 vo Vydrovskej doline. Desiatym ročníkom celoslovenského podujatia si lesníci pripomenuli svoj prvotný krok začať komunikovať s verejnosťou a šíriť dobré meno lesníctva.

Hlavné motto 10. ročníka Lesníckych dní: **„Zelená dekáda – rastieme ďalej!“** sa naplno prejavilo aj v úsilí lesníkov. Tí na celom Slovensku počas dvoch týždňov pripravili lákavý a nevšedný program. Program bohatý na rôznorodosť a množstvo podujatí od „otvorených“ akcií pre širokú verejnosť, lesných vychádzok, návštev v materských a základných školách, exkurzií, odhalení významných lesníckych miest až po vernisáže výstav a rozhlasové súťaže.

Piatkové (22.4.2016) **slávnostné otvorenie Lesníckych dní vo Zvolene za prítomnosti významných hostí odštartovalo celý rad podujatí.** Jedným z prvých boli Lesnícke dni v hlavnom meste, ktoré sú už tradične súčasťou celomestského podujatia Bratislava pre všetkých.

Počas Lesníckeho dňa pod Tatrami prišli organizátori s novinkou vo forme prezentácií pobytových znakov zvierat v prírode pod názvom: Kto tu bol?

O tom, že vedieť poskytnúť prvú pomoc priamo v prírode je dôležité, sa presvedčili návštevníci, ktorí zavítali do Mestského parku v Košiciach. Krásny deň zažili aj účastníci netradičnej historickej disciplíny – **plavenia dreva vo Vodnom žľabe Rakytovo** pri Banskej Bystrici, ktorý si svojou funkčnosťou vyslúžil v Európskych lesoch prvenstvo. **Neodmysliteľnou prácou lesníkov je aj poľovníctvo** a spolupráca človeka so psom. O poľovníckych plemenách psov, ich rozdelení a spôsobe použitia v lese počúvali žiaci humanskej základnej školy.

Za prípravami Lesníckych dní sú desiatky lesníckych a iných organizácií, ktoré každoročne pod vedením Národného lesníckeho centra a gesciou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky sprostredkujú verejnosti hlavné posol-

stvávajú význam lesov pre človeka, spätosť s prírodou, rôznorodosť života a tradície lesníctva.

Dana Loyová, NLC
foto: NLC, LESY SR
(redakčne upravené)

Regionálne poľovnícko-lesnícke dni a Zemplínske poľovnícke dni 2016 v Sobrance

Sprievodným znakom sviežosti jarnej zelene sú už tradične, počas aprílových dní, aj lesnícke dni na celom Slovensku, v réžii LESOV SR, štátny podnik. Reprezentantom najvýchodnejšej časti nášho podniku, v tejto činnosti, boli v dňoch 15.-17.4.2016 Regionálne poľovnícko-lesnícke dni a Zemplínske poľovnícke dni v Sobrance.

Počas týchto troch dní došlo k spojeniu dvoch tematicky súvisiacich podujatí. Tradičia organizovania chovateľských prehládok ulovenej zveri na Zemplíne bola založená pred trinástimi rokmi v Sobrance, ako pozitívna reakcia, na podobnú akciu v juhozápadnom cípe Slovenska, na Levické poľovnícke dni. Usporiadaniej tejto poľovníckej slávnosti je každý rok iný okres na Zemplíne, v trojlístku okresov

Sobrance, Michalovce a Trebišov. Lesy SR, štátny podnik, odštepny závod (OZ) Sobrance, ako jeden z hlavných organizátorov, využil možnosť zatraktívnenia regionálnych lesníckych dní, spojením dvoch podujatí a zapojením podstatne väčšieho okruhu obyvateľov regiónu do uvítania jari v okolitých lesoch a prehliadky trofejí poľovníkov, ktoré boli v týchto lesoch ulovené.

Dňa 15. apríla sa celý program začal otvorením týchto akcií na voľnom priestranstve mesta Sobrance, za budovou, v ktorej bola inštalovaná samotná expozícia Zemplínskych poľovníckych dní, ktorej neoddeliteľnou súčasťou sú každoročne rôzne umelecké práce detí škôl z celého regiónu, s poľovníckou tematikou.

Zvuky lesníck, jarne slniečko, zeleň lesníckych uniforiem a doposiaľ nie celkom docenené práca lesných pedagógov z OZ Sobrance, Košice, Prešov, Vranov, Rožňava a Strednej lesníckej školy Prešov, boli príjemným spoločníkom pre takmer 900

detí materských, základných, špeciálnych a stredných škôl zo Sobraniec a širokého okolia.

Odmenou za absolvovanie všetkých lesno-pedagogických stanovišť, potvrdeným v „lesnej žiackej knižke“, boli sladkosti a spomienkový darček s logom LESOV SR, štátny podnik. A odmenou pre nás, lesných pedagógov, boli spokojné a usmiate tváre detí, z ktorých sa aj takto snažíme vychovať generáciu s racionálnym vzťahom k „zelenému“ bohatstvu našej krajiny.

Odborný program výstavy bol v sobotu zahájený vyhodnotením uplynulej poľovníckej sezóny, za každú poľovnícku komoru zvlášť a pokračoval odborným seminárom na tému: „Škody zverou a choroby zveri“. Po odbornom programe nasledoval „maratón“ priateľských stretnutí, poľovníckych diskusií a rozprávania príbehov okorených nekonečnou poľovníckou fantáziou, podporovanou dúškami Tibavského vína ...

Lesu a lovu zdar!

Josef Staško, OZ Sobrance

„Každý mladý človek by mal dostať šancu zasadiť si svoj strom“

Toto je hlavná myšlienka projektu nášho štátneho podniku Lesov Slovenskej republiky pod názvom: „Zasadil som strom“.

Považskobystrickí gymnazisti v rámci projektu „Zasadil som strom“ vysadili 200 ks malých stromčekov na vybratej ploche v lokalite Dráhy v katastrálnom území Považská Bystrica. Pýtate sa prečo? Na to je jednoduchá odpoveď. Stretli sa dve prospešné myšlienky s rovnakým cieľom. Ročníková práca študentiek gymnázia pod názvom „Dnes niekto sedí v tieni“ a projektu štátnych lesov „Zasadil som strom“. Lesní pedagógovia a lesníci z Odštepného závodu Považská Bystrica sa ujali iniciatívy a spolu so študentami pod vedením pána profesora Kručaya zrealizovali spoločný cieľ dňa 13. 4. 2016. Gymnazisti vysadili mladé smrekové sadenice a vytvorili svoj mladý les. Skúsili si prácu s motykou a od lesníka pána Rumana sa dozvedeli odpovede na

otázky: kedy a prečo sa zalesňuje, aké má výhody zmiešaný les oproti monokultúre. Vysvetlil im, čo je to lesný hospodársky plán, ukázal im porastovú mapu. Lesní pedagógovia študentom pripravili vo chvíľkach oddychu aktivitu „Ako rastie les“, kde prostredníctvom zážitkového učenia sa dozvedeli, čo je to prerezávka, prebieška a prečo je potrebná ochrana mladých lesných kultúr a porastov. Cez hmatovú poznávačku spoznávali jednotlivé druhy stromov.

Tento neobvyklý deň doladili jarné slnečné lúče, ktoré znásobili vzácnu myšlienku: „Dnes niekto sedí v tieni, pretože ktosi kedysi dávno zasadil strom.“

Eva Gabovičová,
OZ Považská Bystrica

Horou, horou, horou

jedle, borovice a buka tu vysadili tri triedy ZŠ Hradná a ZŠ Matejovcie.

Akciu Zasadil som strom zahájila pre 53 žiakov a ich vyučujúcich Ivana Števíčková, technička LS Malužiná, privítaním, krátkou inštrukciou k priebehu celodennej akcie a tiež predstavením kolegov, ktorí samotnú výsadbu odborne koordinovali. Čo to vlastne výsadba je, prečo sa stromy vysádzajú, v akom objeme a hlavne kde a ako sa pestujú to sa podujal vysvetliť nedečakvým žiakom pestovateľ OZ Milan Krajčí. Inštruktaže s praktickou ukážkou ako správne vybrať miesto na výsadbu, pripraviť plôšku, vykopať jamu, umiestniť sadenicu padla do rúk vedúceho LO Radovana Rísika, ktorý následne vyznačoval miesta a kontroloval správnosť výsadby. Plné ruky mali aj adeptky na lesné pedagogičky Zuzana Puterová, Andrea Sekanová a Katarína Jurigová. Z tejto úspešnej výsadby si veľmi pracovití a zvedaví žiaci, ktorí chceli o problematike sadenia vedieť rôzne informácie si odniesli certifikáty, horalky, magnetky aj kľúčenky, ktoré im budú aj po niekoľkých rokoch pripomínať, že aj oni kedysi dávno zasadili svoj strom.

Toto sadenie v rámci projektu Zasadil som strom sa konalo v mesiaci lesov, presnejšie 19. 4. 2016, tiež ako jedna zo sprievodných akcií k 700. výročiu založenia mesta Liptovský Hrádok, na ktorých sa spoločne podieľali s LESMI SR aj Stredná odbornou školou lesníckou J. D. Matejovcie a v gescii mesta Liptovský Hrádok.

Zuzana Puterová,
OZ Liptovský Hrádok
(redakčne upravené)

Najskôr si pozreli výsledky minulo-ročnej výsadby svojich spolužiakov v susednom poraste a tento rok sa oni sami podujali na neľahkú úlohu, pomôcť lesníkom, teda naučiť sa od nich sadiť stromy v lokalite Hradská Hora, v poraste 248 b11. Spolu 200 ks sadeníc smreka,

Sadíme, sadíme, každú voľnú chvíľu...

Na sadenie v rámci projektu Zasadil som strom nezabudli ani na OZ Revúca, odkiaľ prišlo pár fotiek zo sadenia jedličiek v Karafovej šiestaci zo ZŠ Hviezdoslavovej z Revúcej. Ako nám prezradila Evka Vavreková, ruky od hlíny si pri sadení zašpinilo hneď 15 žiakov, ktorých aspoň psychicky podporovali ich štyria chorí spolužiaci. Podarilo sa im vysadiť všetky jedličky, ktoré pre nich kolegovia z OZ Revúca pripravili. Takže spoločne prajeme tomu novému lesu Zdar.

-as-

Stromy – zdravé pľúca

Deň Zeme na ZŠ 8. mája vo Svidníku

Dňa 22.4.2016, na Deň Zeme, k nám do ZŠ 8. mája vo Svidníku prišli zamestnanci Lesnej správy v Bardejove Stanislav Potanovič, Jozef Ropjak a Rastislav Popík. Naši druháci a deviataci si vypočuli zaujímavú prednášku o tom, čím sú pre nás stromy dôležité, ako sa lesníci na Slovensku starajú o reguláciu stromov, ako dlho stromy rastú, ako ich máme chrániť a množstvo ďalších užitočných informácií. Lesníci mali pre nás prekvapenie, vzácne dary, malé stromčeky – javor, lipu, smrek a jedľu. Po zaujímavej prednáške sme prešli do areálu školského ihriska a za odbornej pomoci lesníkov sme malé stromčeky vysadili. Veríme, že tak, ako my budeme rásť v našej škole, stromčeky budú spolu s nami rásť a zveľaďovať okolie našej školy. Za túto krásnu a hodnotnú akciu ďakujeme našej pani učiteľke Anete Vanátovej a Jozefovi Krochtovi, ktorí to celé zorganizovali. Do projektu ku Dňu Zeme sa zapojili i intelektovo nadaní žiaci, ktorí nám pripravili zaujímavú výstavu, a tak každá trieda oslávila sviatok Zeme individuálnym programom. Napríklad prváci si vysadili svoj prvý ovocný strom a štvrtáci vyčistili okolie školy od odpadkov.

ZŠ 8. mája Svidník

12. ročník celoslovenskej súťaže lesníkov
...NAJ HORÁR...
Memoriál Jozefa Dekréta Matejovie
dňa 27.5.2016 o 9:00
v areáli Chaty Lesy Donovaly

LESY Slovenskej republiky,
štátny podnik

v spolupráci
s obcou Donovaly

STIHL

Organizačný výbor: OZ Slovenská Lupča

POLOVNÍCTVO A PRÁRADA
NITRA 2016

Celoštátna poľovnícka výstava
s medzinárodnou účasťou
9. – 12. jún 2016
výstavný areál AgriForum Nitra

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik
Odbor lesníctva a ochrany prírody
CHPO POĽANA

POZVANKA

na vyhodnotenie poľovníckej sezóny 2015/2016 v CHPO Poľana
spojene s prebádaním trofejí a jeleních zhadov

LS Kyslinky – Zálomska, dňa 20. mája 2016 o 10:00 hodine

Vývoj lesného hospodárstva v Rakúsko-Uhorsku

Rakúsko-Uhorsko sa stáva krajinou s rozvinutým lesným hospodárstvom (16. časť)

Úprava k vyhotovovaniu lesohospodárskych plánov

Uhorské Ministerstvo orby, priemyslu a obchodu pod vedením ministra B. Keményho Gábora vydalo v roku 1880 „Úpravu k vyhotovovaniu lesohospodárskych plánov“, ako svoje nariadenie pod č. 23374/1880 zo dňa 2.8.1880. Táto úprava bola potom ešte doplnená čiastkovými doplnkami v roku 1882 a 1883.

Úprava je na 53 stranách s množstvom príloh, predstavujúcich vzory pracovných tlačív. Skladá sa z niekoľkých kapitol:

– Účel lesohospodárskych plánov.

Podrobná anotácia potreby, štruktúry a adresátov.

– Rozsah prác.

K zostaveniu lesohospodárskych plánov je potrebné vykonať práce v nasledovnom rozsahu: - popis terajšieho stavu lesa (meranie, mapovanie, vypočítanie plošných výmer, druhové zloženie drevín, priestorové rozčlenenie lesa na jednotlivé porasty, popis porastu, popis stanovišťa, geomorfológia, pôdne pomery, bonita porastu, tvar porastu, vek porastu, odhad drevnej hmoty, zásoba porastu a pod.)

- popis prác potrebných k dosiahnutiu daného cieľa
- lesné zariadenie, hospodárenie a výnos
- vlastnícke pomery a povaha lesného majetku.

– Osobitná diferenciácia pre menšie lesné majetky, resp. pre veľkostatky.

– Kvalifikácia spracovávateľov lesných hospodárskych plánov musí byť podmienená štátnou skúškou absolventa Banskej a lesníckej akadémie.

Bola to prvá známa podrobnejšia úprava k vypracovávaniu lesných hospodárskych plánov v Uhorsku.

Odčlenenie lesníctva od rezortu financií a jeho autonómia

Od 1.1.1881 prešlo spravovanie štátnych lesov z rezortu Ministerstva financií do rezortu Ministerstva orby, priemyslu a obchodu. Súčasne sa v tomto rezorte lesníctvo osamostatňuje a nastáva decentralizácia erárnej správy lesov. V Banskej Bystrici vzniká Uhorské kráľovské lesné riaditeľstvo, v Liptovskom Hrádku samostatný Uhorský kráľovský hlavný lesný úrad, v Solivare samostatný Uhorský kráľovský lesný úrad, v Žarnovici Uhorský kráľovský lesný úrad. Na Ministerstve orby vzniká Krajský lesný fond, ktorý zabezpečoval šírenie lesníckej osvetu a povznesenie lesného hospodárstva, podporoval lesnícke školstvo a lesnícku literatúru.

Albert Bedő, jeden z najvýznamnejších lesníkov tohto obdobia, okrem iného tajomník Krajského lesníckeho spolku

Tajch Hrončok v Kamenistej doline

Na umožnenie vodnej dopravy dreva z lesných porastov v Kamenistej doline bola v roku 1881 vybudovaná vodná nádrž Hrončok. Na pôvodnej maďarskej pamätnej tabuli sme mohli dočítať, že „Plavebná hrádza Gábora Keménya, postavená v roku 1881 počas jeho osadnej správy Albertom Bedőom z Kálnoku“. Bola postavená podľa plánov Jozefa Pausingera, má rozmery: dĺžka 76,1 m, šírka 5,3 m a výška 10 m. Obsah nádrže činí 123.863 m³ vody. Po vypustení sa opäť naplnila za 24-48 hodín, podľa stavu momentálneho prítoku. Jej predchodkyňou podľa zachovaných údajov bola drevená hrádza.

Pôvodný význam tajchu zanikol po vybudovaní Čiernohronskej lesnej železnice. Jeho význam však z historických a dokumentačných dôvodov i ako stavebná pamiatka a atrakcia neupadol, a štátny podnik LESY SR preto vykonal jeho rekonštrukciu a navyše bol tajch zapísaný do zoznamu významných lesníckych miest na Slovensku.

Rozvoj Lesníckeho odboru Akadémie

V tomto roku sa po prvýkrát vynára v konkrétnej forme návrh na odčlenenie Lesníckeho odboru Akadémie od Banského odboru. Tento návrh podal profesor

Ludevít Fekete. Síce neprešiel, ale už sa natrvalo začlenil do povedomia profesorov i študentov Akadémie.

Rýchly rozvoj Akadémie, dobré meno, ktoré šíril v tejto dobe Lesnícky odbor bol kvitovaný aj v kráľovských kruhoch, a tak nebolo prekvapením, keď za zásluhy na poli lesníckej literatúry a výuky Jeho Výsosť panovník, v roku 1881 udelil profesorovi Ľudevítovi Feketemu hodnosť lesného radcu. Na konci roku 1884 Júliusovi Soltzovi, lesnému radcovi za podobné zásluhy hodnosť hlavného lesného radcu a v novembri 1887 Žigmundovi Nikelovi (Szécsimu) hodnosť lesného radcu. Profesorský zbor dbal o ďalšie zveľaďovanie botanických záhrad školy, prof. Illés dal vybudovať v Hornej botanickej záhrade cesty, vysádzať nové druhy drevín, v Dolnej botanickej záhrade boli vybudované skleníky na pestovanie teplomilných drevín. Po jeho odchode spravoval záhradu Ľudevít Fekete, ktorý dal v r. 1880 vysadiť zaujímavú skupinu drevín pozostávajúcu z druhov sekvojovca mamutieho, tuje riasnatej, cédra atlaského sivého, cédra libanonského - tieto stromy tu prevažne stoja dodnes.

Na začiatku roku 1882 bolo dovolené poslucháčom Lesníckeho odboru Akadémie nosiť rovnošatu schválenú pre lesných zamestnancov bez insignií. Na čiapke a golieri namiesto koruny sa mal nosiť lesnícky odznak.

Banský radca Štefan Schenek, profesor chémie na Banickom odbore prejavil ochotu prednášať chémiu pre poslucháčov Lesníckeho odboru v takom rozsahu ako bolo potrebné. Jeho učebný plán prednášok z chémie Ministerstvo poľnohospodárstva schválilo, a tak mohol začať s prednáškami.

V roku 1881 prišlo na Lesníckom odbore k dôležitým riadiacim zmenám. Dovtedy celá Akadémia podliehala rozhodovacej právomoci uhorského Ministerstva financií, od tohto roku patril Lesnícky odbor pod Ministerstvo orby, obchodu a priemyslu. Toto organizačné osamostatnenie Lesníckeho odboru malo veľký vplyv na jeho pozíciu, na sebavedomie profesorov i poslucháčov. V priebehu 70. a 80. rokov počet poslucháčov na Lesníckom odbore početne prevýšil počet poslucháčov Banického a Hutníckeho odboru. Počet poslucháčov stúpa, rozširujú sa učebné zbierky, chýbajú priestory. Z pôvodných priestorov v Žemberovskom dome (1808), po presťahovaní sa do Fortuny (1814), Akadémia prenajala i časť budovy nemocnice i miestnosti v budove Banského súdu, ďalšie v Komorskom

dvore, Fritzov dom dokonca Akadémia odkúpila, ale stále chýbali priestory. Názov Fritzov dom pochádza od majiteľov – pôvodne patrilo Waldbürgerskej rodine Fritz von Friedenlieb. Fritzov dom sa od roku 1891, kedy ho kúpil štát, stal hlavným sídlom Akadémie, umiestnili v ňom Banický odbor a riaditeľstvo školy, neskôr rektorát.

Ministerstvo oznámilo Akadémii, že povoľuje zriadiť štipendium na štúdium chémie v zahraničí na niektorej vysokej škole. Akadémia vypísala súbeh na jeho obsadenie, na základe ktorého ministerstvo v októbri roku 1882 poslalo do Mníchova Gregora Benczeho, lesného adjunkta, kde počas troch rokov študoval predmety súvisiace s chémiou. Po svojom návrate v roku 1885 bol pridelený služobne k Akadémii, aby pôsobil na novozriadenej Katedre chémie so započatím prednášok od 1. marca 1886. V roku 1887 minister pôdohospodárstva vymenoval Gregora Benczeho (1854-1925) za profesora Les. odboru.

Poľovný zákon, ktorý obmedzil poľovnícke privilégia šľachty

Poľovný zákonný článok XX/1883 upravenie dobu lovu a ochrany poľovnej zveri a vtáctva. Zákon bol dobre zameraný na ochranu zveri, zákazy poľovania, poľovnícke priestupky, škody spôsobené zverou a právnym konaní. Najmenšia výmera poľovných revírov bola stanovená na 115 ha. začalo dochádzať k dražbám revírov a vytváraní poľovníckych spolkov. Zákon stanovuje určité zákazy, napr. medzi 1. februárom a 15. augustom sa zakazuje lov dropa fúzatého, ako aj ničenie jeho hniezd a vyberanie vajec i mláďat. Tento zákon s určitými modifikáciami platil na Slovensku až do roku 1947. Zákon okrem iného ukončil doterajšie privilégia šľachty v oblasti poľovníctva a poľovníctvo sa spojilo s vlastníctvom pôdy, prípadne aj s právom nájmu bez ohľadu na sociálny stav majiteľa.

V medziach tohto zákona mohol vlastník pozemku, alebo ten komu to vlastník povolil, poľovať celkom voľne, ak išlo o súvislé pozemky, ktoré mali spolu výmeru spomínaných min. 115 ha.

Tento uhorský zákonný článok bol na svoju dobu už moderný a aj na ochranu poľovnej zveri pomerne dobre zameraný, viažuci právo poľovníctva na vlastníctvo pozemku. Veľkú právomoc však priznával v bývalom uhorskom župnom zriadení niekdajším župným a služnovským (neskôr okresným) úradom, ako nástrojom národnostného a sociálneho útlaku obyvateľstva. Tieto skutočnosti a vcelku ešte feudálny charakter zákona najlepšie vysvetľuje skutočnosť, prečo ešte v prvom desaťročí existencie Československej republiky mohol vlastníť napr. v Bratislavskej župe, v Malých Karpatoch a na Záhorskej nížine gróf Ľudevít Károlyi, gróf Ján Pálffy st. niekoľko desaťtisíc-hektárové poľovné revíry, a prečo najväčšie a najlepšie zazverené lesné poľovné revíry boli v rukách bývalej šľachty.

Aj keď na otázku prečo najlepšie zazverené revíry na Slovensku po prevrate boli v rukách bývalej šľachty je možné odpovedať jednoducho – preto, lebo len veľkostatky mohli finančne najviac inves-

Členovia Krajinského lesníckeho spolku počas Debrecínskeho zasadania

tovať do revírov, do prikrmovania a celej poľovníckej infraštruktúry.

Coburgov pomník pod muránskym hradom

Vedľa dnešnej chaty pod muránskym hradom sa nachádza zašlý Coburgovský pamätník, na ktorom sa môžeme dočítať:

„Princovi Augustovi zo Sachs-Coburg-Goth, zosnulému v roku 1881 v Ebenthale, na zbožnú a večnú pamiatku postavil na želanie svojej matky, vždy najvernejšej družky roku 1883 tento pamätník syn Filip. Za svojho života z tohto miesta s rozkošou pozoroval hrad Muráň a šire lesy svojho panstva, teraz blažený z nebeských výšin na nás hľadí“.

Pamätník je jednou z mnohých pamiatok na rod Coburgovcov, ktorí sa pričínili o zveľadenie lesného bohatstva slovenských lesov, prostredníctvom svojich progresívnych lesných správ.

Hospodársky a obchodný opis lesov Uhorského štátu

Albert Bedó (1839-1918), jeden z najvýznamnejších uhorských lesníkov, spoluautor lesného zákona (spolu s Karolom Wagnerom) bol tajomníkom, neskôr prvým podpredsedom Krajinského lesníckeho spolku. Jeho najvýznamnejšia práca vyšla r.1885, ako trojzväzkové monumentálne dielo pod názvom „Hospodársky a obchodný opis lesov Uhorského štátu“ (A magyar állam erdősegeinek gazdasági és kereskedelmi leirása). V práci sú uvedené všeobecné lesnícke pomery a v množstve tabuliek podľa žúp a lesných majetkov rozpisané lesnícke údaje. Je doložená súborom lesníckych máp. Dielo obsahuje cenné dáta o minulosti lesného hospodárstva na Slovensku. Publikáciu s prehľadnou mapou všetkých štátnych lesov v Uhorsku vydalo U. K. Ministerstvo orby, priemyslu a obchodu v Budapešti.

Dielo bolo napísané na objednávku grófa Pavla Széchényiho, ministra orby, priemyslu a obchodu z príležitosti celoštátnej výstavy usporiadanej v roku 1885 v Budapešti. Preto aj v úvode knihy je vložený list ministrovi, v ktorom uvádza úvodné a orientačné údaje potrebné pre čitateľa, súčasne s vyslovením vďaky ministrovi za možnosť vydania tejto publikácie.

Na úvodnej strane sú vymenované autorove funkcie a ocenenia, z ktorých vyplýva, že Albert Bedó je krajinský hlavný lesmajster, ministerský radca, riadny člen Uhorskej vedeckej akadémie, držiteľ rádu rakúskeho cisára Leopolda a železného rádu, rytier francúzskeho rádu cti, čestný občan Banskej Štiavnice a Banskej Belej, slobodného kráľovského mesta a mesta Užhorod.

Prvý zväzok obsahuje údaje o všeobecných pomeroch uhorského lesného hospodárstva, ktoré v číslach dokumentujú súčasný hospodársky stav. Dielo je rozčlenené na 41. kapitol v rozsahu 528 strán. Jednotlivé kapitoly obsahujú všeobecné popisy lesov Uhorska, geografiu, meteorologické ukazovatele, druhové zloženie lesov, lesopestebné a výchovné práce, ťažbu dreva, dopravu i spracovanie drevnej hmoty. Pokračuje spotreba dreva podľa jednotlivých sortimentov v Uhorsku, personálne obsadenie lesných úradov, lesných inšpektorov a lesné priestupky. Neobchádza ani lesnícke školstvo, lesnícke štátnice i štátne lesné skúšky, všetko v rovine informačnej ale i analytickej. Práca obsahuje aj poľovníctvo a jeho odbory. Dielo končí súpisom významnejších majiteľov lesov v Uhorsku i významnejších obchodníkov s drevom.

Súčasťou tohto zväzku je aj súbor máp všetkých štátnych lesov v Uhorsku.

Druhý zväzok obsahuje kmeňovú knihu lesov, ktorá je usporiadaná podľa jednotlivých obcí, z ktorých je zrejme aké lesy sa v nich nachádzajú podľa vlastníckych a majetkových pomerov.

Tretí zväzok obsahuje spracovanie štátnych lesov podľa nového organizačného členenia platného od roku 1881 s obsiahnejšími podrobnosťami. Ako priestorová jednotková miera sa používa katastrálny hold, pretože táto bola v Uhorsku zákonnou pozemkovou mierou. Dôležitejšie číselné údaje, pre ľahšiu orientáciu zahraničných čitateľov sa uvádzajú aj v hektároch. Súčasne autor ďakuje pracovníkom oddelenia zariadenia lesov ministerstva, ktorí mu poskytli dôležité lesnícke plošné údaje.

Viliam Stockmann
(Úryvok z autorovej publikácie
„Dejiny lesníctva na Slovensku“)

Nestrieľajte, sú tu ľudia

Nie vždy platilo, že vlasy sú korunou krásy, preto sa v rôznych obdobiach sa na hlavách šľachty objavovali rôzne extravagantné kúsky. V období gotiky, si zadané ženy vlasy ukrývali pod veľký módný čepiec – henin. Počas renesancie (14.-16. stor.) bolo vysoké čelo symbolom krásy, preto si ho mnohé ženy zväčšovali vyholením vlasov. Obľúbené boli tiež nadýchané, zvlnené vlasy vysoko načesané ako aj pletence vlasov zatočené do uzlíka ozdobeného perličkami. Muži si nechávajú rásť dlhé zvlnené vlasy. Obľubu farbenia a nosenia parochní na anglickom dvore podnietili až prirodzene ryšavé vlasy Alžbety I. V období baroka (1600-1700) zažívajú parochne ďalší boom, kedy kvôli strácaniu vlasov kráľom Ľudovítom XIII. sa stávajú neodmysliteľnou súčasťou francúzskeho dvora. Trendy v dámskych účesoch na francúzskom dvore diktovala markíza Mária Angélique de Fontagnes a hitom sa stáva (v rokoch 1690-1710), spevnená krajková čelenka Fontange umiestňovaná vysoko do vyčesaných vlasov. Natupírované účesy z vlasov začesaných dozadu z čela zaviedla Madame de Pompadour. Rokoko je obdobím náklad-

ných a dekorovaných účesov a parochní pre ženy, ako tomu bolo v predchádzajúcom období pre mužov. Niektoré z dámskych účesov merajú aj vyše pol metra a francúzska kráľovná Mária Antoinetta sa ukázala Parížanom s účesom merajúcim až 180 cm. Klasicizmus a Empír je epocha porevolučných udalostí ovplyvňujúca aj módné trendy, ktoré sa opäť rodili vo Francúzsku, kedy účesy radikálne symbolizujú radikálne politické názory, cítiať vplyv gréckych vzorov, antických uzlov na temene hlavy a tupírovanie na krátkych vlasoch. Trend udáva aj cisárovná Jozefína de Beauharnais, manželka Napoleona I. Bonaparte (1769-1821), ktorá mala jemné vlasy s kudrlinkami nad čelom. Dlhé vlasy si dámy namotávali do takzvaných gréckych uzlíkov. S obľubou používali dekoratívne spony, hrebienky v antickom štýle, diadémy a pštrosie perá. Iné Francúzsky volili krátky zostrih vlasov. Trvala si popularitu užívala v 20. storočí menej dnes. Súčasnnosť prináša naozaj rôznorodé extravagantné štýly... S tými, ktoré Vám predstavujeme v našej rubrike radšej do poľovných revírov nevstupujte.

-as-

Valašky, tvarované a zdobené palice v našom múzeu

Valašky

Sekera bola u Slovanov ctená ako posvätný predmet nielen hmotného využitia ale aj s veľkou duchovnou mocou. Slovania verili, že pochádza od Perúna. Odháňala zlých duchov, chránila pred nimi. Dávala pod lôžko chorým ale i ženám, aby porodili syna. Ak sa položila na pole, chránila úrodu pred krúpami. Ešte v druhej polovici 20. stor. sa vykonával na slovenských salašoch obrad vyhánania stád cez skrížené valašky, čo malo ovciam zabezpečiť ochranu a zdravie. Valaška však bola hlavne spoľahlivým pracovným nástrojom horalov a pastierov oviec. Slúžila pri pohybe v ťažkom horskom teréne, na podopieranie či kliesnenie sa húštinami, na sebaobranu, tiež na sekanie, či priťahovanie oviec pri dojení. Ako tanečná rekvizita neskôr nadobudla symbolickú funkciu. Viazže sa na valasko-pastierske zamestnanie s rozšírením najmä na strednom Slovensku. Ako spomienkový predmet prenikla v 20. stor. na ostatné územie. Prvý historický doklad o valaške je v cenníku remeselníckych výrobkov pre Zvolenskú stolicu z roku 1692. Sekerky valašiek kovali zo železa dedinskí kováči alebo odlievali zámočníci v okolí banských miest. Poriská a výzdobu robili pastieri. Spočiatku variovali drobné geometrické, neskôr rastlinné prvky vybiťané, ryté alebo inkrustované medou, v 20. stor. prírodné motívy a výjavy zo života pastierov a zbojníkov. Drevené valašky zdobené vruborezom nosili honelníci. Valašky obité plechom s voľnými, pohybujúcimi sa uškami, v ktorých boli upevnené mosadzné kolieska udierajúce o porisko, zhotovovali gorali na severnej Orave a Spiši. Ovcári podľa ich zvuku orientovali krdeľ oviec. Pri goralských tancoch sa používali ako chrastiaci samoznejúci hudobný nástroj so zvukovo-rytmickou funkciou. Vo všeobecnosti je valaška v slovenskej tanečnej kultúre charakteristickou rekvizitou, často používanou predovšetkým pri odzemu a v našich končinách bola neodmysliteľnou súčasťou ľudových zvykov. V práci A. Polonca sa píše, že pri zábavách a pijatikách, ešte za Rakúsko-Uhorska, dochádzalo v okolí BB a Zvolena k častým bitkám s valaškami, preto Okresný úrad v B. Bystrici v 2. polovici 19. stor. vydal nariadenie o zákaze nosenia ostrých valašiek. Mohli sa nosiť len palice alebo valašky s tupým ostrím, tzv. fokoše. Tie používali pri sviatočných a iných príležitostiach valasi z okolia B. Bystrice, Priečodu, Podkoníc, Seliec, Malachova, Radvane, ba až na Horehroní v Gašparove a Beňuši. Nosili ich pri cestách do dedín, do miest a pri rôznych oslavách. Pre valachov v okolí BB boli typické poriská vybité kovovými plieškami. Valašky vyrábané v súčasnosti na našom území slúžia prevažne ako dekorácie alebo suveníry.

Lesnícke a drevárske múzeum má vo svojej národopisnej zbierke desať kusov

rôznych typov valašiek. Valaška s dreveným ostrím, bohato zdobená drevo-rezbu s motívmi kvetov a zvierat. Reza je zakončená listami a nápisom Litava 1962. Používali ju na podopieranie pri pasení oviec. Valašky pohronského typu s mosadzným, bohato gravírovaným, ostrím. Porisko je zhotovené z moreného slivkového dreva, bohato vybiťané mosadznými plieškami s motívmi zvierat a kvetov. Výrobcovia: Pavel Polonec bača z Radvani pri BB a Juraj Benedikt z Veľkej Lúky pri Zvolene. Ťažká valaška železná. Má široké oblúkové ostrie. Pri uchu je čepeľ zúžená, obušok je štvorhranný. Technika výzdoby je inkrustácia štylizovanými rastlinnými motívmi. Na obušku je nápis HaHoti Sandor 1442. V drevárskom fonde sa nachádza sedem kusov valašiek podobného typu.

Palice

Používanie palíc má v histórii dlhé uplatnenie a toto pomenovanie je dolo-

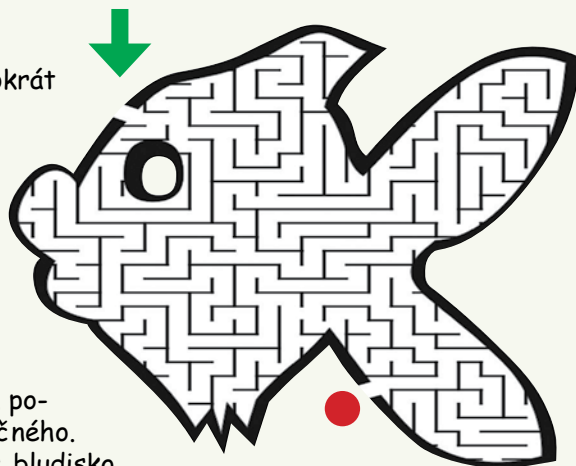
žené už v 11. storočí. Slúžili na podopieranie, aj na poháňanie, zavracanie a chytanie zvierat, na osobnú obranu, meranie. Mala však aj symbolicko-obradovú, zvykovo-právnu a upomienkovú funkciu. Používali ju pastieri, roľníci, lesníci, poľovníci, pytlíci, hájníci, remeselníci, podomoví remeselníci a obchodníci, baníci, meštania, richtári, družbovia. Majstrami v zhotovovaní palíc z dreva boli najmä pastieri, ktorí ich vyrábali hlavne z tvrdého dreva. Palice mali v závislosti od funkcie rôzne formy. Najrozšírenejšie boli rovné, ktoré sa nosili s hrubším koncom hore. Kyjaky, rovné palice s hrubšou časťou dole, slúžili na obranu a pri love. Ich variantom boli osekance s umelo vytvorenými zásekmi. Vatrálmi s dolu okutým kyjakom sa zahrabávala vatra. Kuľagy-hrky, zvukové palice s kovovými krúžkami, používali pastieri hovädzieho dobytká na podopieranie a na zavracanie stáda. Slúžili aj ako obradová rekvizita pri betlehemskej koledě. Ovcárske palice-háky ukončené kovovým háčikom slúžili na chytanie ovce za nohu. Na podopieranie používali pastieri aj rovné valaské palice-pišťaly. Lesnícke a poľovnícke palice mali ohnutú rúčku, často z parožia alebo zo samorastu. Pri zložení tvorili palicu na podopieranie, pri sklopení pohyblivej časti jednoduchých sedačku. Pytlíacke palice sa používali na vrhanie, niekedy boli vybavené ukrytým strelným mechanizmom. Palice, ktoré sa tvarovo nelíšili od roľnícko-pastierskych palíc, používali tiež hájníci, podomoví obchodníci a remeselníci. Na rukovätiach mali vyznačené symboly príslušného zamestnania. Richtárske palice ferule, kľuky používali richtári ako symboly práva a moci. Meracie palice slúžili na meranie priadze, súkna, plátna, dreva. Palice sa využívali aj ako obradové rekvizity. Betlehemske kyjaky nosili na pochôdzkach betlehemci, fašiangové kyjaky boli spojené s fašiangovými zvykmi, družbovské palice používali družbovia. Palice ako samo-znejúce hudobné nástroje sa používali pri palicových tancoch.

V národopisnej zbierke nášho múzea sa nachádza šesť kusov tvarovaných a zdobených palíc. Klasické drevené palice z lieskového dreva so zahnutou rúčkou. Háč na ovce kvaka je palica s háčkovým ukončením. Vznikol z vidlicovitého samorastu. Jedno rameno zostalo zachované olúpané, druhé rameno je výrazne skrátene a vytvarované do úzkeho silného háka. Tento nástroj používali valasi na zachytávanie oviec za zadné nohy. Háč zhotovil Penička v medzivojnovom období. Pastierska palica so zahnutou rúčkou do 90°. Je zhotovená zo samorastu, z časti odkôrnená, v hornej časti vyrezávaná. Palicu zhotovil jej pôvodný užívateľ Š. Rievaj v období po 2. svetovej vojne. Palica drevená, je vystrúhaná a upravená z liesky. Mierne ohnutá, zakončená hrčou, upravenou do tvaru hlavy hada. Oči znázorňujú dve jamky vyfarbené červenou a zelenou farbou. Druhý koniec je okovaný a zakončený hrotom. Slúžila na podopieranie. Palicu zhotovil Š. Mozoľa zo Zvolena.

Milan Longauer, LaDM Zvolen

Milí kamaráti,

jarné obdobie iste aj vás vyťahlo do prírody. Ja som sa tentokrát vybral za hranice nášho chotára, kde som objavil potôčik. Keď som sa nahol nad vodu, že sa z nej napijem, uvidel som v nej plávať veľmi zaujímavého tvora. Mal podlhovasté telo, dýchal žiabrami ako to robia napríklad žubrienky žiab alebo mloky (hoci ich žiabre sú úplne iné), namiesto labiek a krídel mal plutvy a jednu aj na konci tela. Ešte som si všimol na boku tohto tvora tmavšiu čiaru, ktorá sa vraj nazýva bočná čiara a slúži na vnímanie napríklad rôznych otrasov. Keď som to porozprával mojim kamarátom u nás v lese, povedali mi, že to bola ryba, a že v tom horskom potoku, ku ktorému som sa zatúlal, som iste videl pstruha potočného. Keďže som predtým rybu nevidel, pripravil som si pre vás bludisko v tvare ryby a výtvarnú súťaž s názvom RYBY NAŠICH VÔD. Svoje kresbičky s názvami rýb posielajte do 31.8.2016 na adresu:

Jazvec Mišo,
redakcia časopisu Lesník
LESY Slovenskej republiky, š. p.
Námestie SNP č. 8
975 66 Banská Bystrica

Váš kamarát
jazvec Mišo

		1		7		3		
				2				
4						9	8	2
	4						9	
9					3	7	6	
				5		4		8
7		3		2	1			
		4	6	9				
		2			4			6

						3		
	5		7				9	
3		2	4			6		
	8	1			2	9		
	6					7		5
	2	3			4	1		
2		7	6			5		
	9		2				8	
						2		

Zasmejte sa

Ide farár po púšti a zrazu sa pred ním objaví lev.

Farár sa začne modliť: „Pane Bože, daj tomuto levovi kresťanské city.“

Lev sa postaví na zadné, zopne laby a hovorí: „Dakujem ti, Bože, za jedlo, ktoré teraz prijmem.“

—
Čo je maximálny dážd?

Keď môžeš zobrať svoju ryбку na prechádzku.

—
Zveruje sa policajt kolegovi: „To je strašné, tá zločinnosť a brutalita! Ja z tých

prípadov niekedy nemôžem zaspať, stále sa prevaľujem na posteli...“

„To ja také problémy nemám. Počítam do troch a potom už spím.“

„Len do troch?“

„No, aby som priznal pravdu, niekedy aj do pol štvrtej...“

—
Rybár po silvestrovskej noci vyrazí na čerstvý vzduch na ryby.

Vyvrtá do ľadu diery, nahodí prút, keď v tom počuje dunivý hlas: „Tu žiadne ryby nie sú!“

Rybár sa rozhladne, nikoho však nevidí a trochu zmätený nahodí prút znovu.

Keď v tom sa opäť ozve ten istý hlas: „Hovorím, že tu žiadny ryby nie sú!!“

Rybár vydesene vyskočí a vykrikuje: „Bože, si to ty?“

„Nie! Tu manažér klziska!“

Uveríte?

Ceruzkovník (*Klaibasus vulgaris*; priložené foto je iba ilustračné – a nezodpovedá reálnemu habitusu dreviny), je invázny druh dreviny, ktorý sa za posledných päť rokov rozšíril z Afrického kontinentu nielen do Austrálie ale už aj do južnej Ázie. Jeho šírenie do Európy je predpokladané v priebehu najbližších desiatich rokov. Bol vyšľachtený v botanickej záhra-

de v Juhoafrickej republike, a na základe šľachtiteľských záznamov, sa očakáva kozmopolitné rozšírenie tohto druhu po celej planéte. Jeho drevo je štruktúrou podobné smreku, hoci patrí medzi listnaté dreviny, obsahuje kanáliky podobné silicovým, ktoré istý čas počas schnutia samotného dreva produkujú výrazné množstvo hnedého farbiva fukoxantín. Toto farbivo počas oxidácie naberaá na intenzite, preto je možné predmety vyrobené z tohto stromu (počas prvých 2-4 mesiacov) používať pri rôznych grafických prácach.

Hotel lesník

Hotel Lesník môžete nájsť na okraji mesta Turčianske Teplice, vo vzdialenosti 500 metrov od kúpeľov. Poskytuje ubytovanie v 13 dvojlôžkových izbách a v jednom apartmáne, v príjemnom prostredí, kde nájdete kľud a ticho pre kvalitnú spánok. Každá izba má samostatnú kúpeľňu so sprchovacím kútom, rádioprijímač, TV a v apartmáne je aj chladnička. Z každej izby je prístup na terasu. Pre tých, čo majú záujem o stravovanie, je možnosť plnej penzie, a tiež využiť veľkú spoločenskú miestnosť pre 40 až 120 hostí. Priestory hotela sú vhodné vďaka svojej priestrannosti aj na firemné stretnutia, oslavy, hostiny, svadby, stužkové, ale najmä na oddych pre kúpeľných hostí. Kúpele sú zamerané na liečenie urologických a reumatických chorôb. Výhodou hotela je jeho okolie. Nachádza sa v blízkosti novovybudovaného Spa and Aqua Parku. V turčianskych kú-

peľoch je možnosť objednania procedúr. Termálna minerálna voda dosahuje teplotu 28-36 °C. Nájdete tu vzduchové trysky, vodné trysky, chrličie vody, vstup pre vozíčkarov, tobogán, detskú šmykačku, vodopád, vodný hrieb. Zaujímavosťou o rybolov a poľovačku sa môžu tiež realizovať. Pre turistov sú atraktívne vychádzky na hrady Blatnica, Sklabiňa, Strečno, a tiež zámok v Bojniciach. Zaujímavá je príroda Veľkej a Malej Fatry, Martinských hôľ, Jasenskej, Vrátnej a Gaderskej doliny, ktorá je jedna z najznámejších dolín Slovenska, nielen preto, že je pohodlnou a zaujímavou prístupovou cestou na Ostredok, Krížnu a ostatné vrcholy hlavného hrebeňa, ale najmä preto, že na tomto pomerne malom území je nahromadené množstvo prírodných krás a zaujímavostí. V zime je možné využiť lyžiarske strediská v Jasenskej, Valčianskej doline, ako aj strediská

na Skalke, s 13 zjazdovkami a Krahuliach s dvomi zjazdovkami v dĺžke 900 m. Kultúrne zaujímavosti. Mesto Kremnica – 21 km. Termálne kúpalisko, Múzeum mincí a medailí Kremnica, mestský hrad, Meštiansky dom, galéria, Mincovňa Kremnica, tenisové kurty, Múzeum gýča. Martin – 25 km. Turčianska galéria, Matica slovenská, Národná knižnica, Komorné divadlo, Múzeum slovenskej dediny, kúpaliská, sauny, bazény, tenisové kurty, fitnesscentrá, jazdectvo.

Milan Longauer

Kačací špíz na sladko

Receptár

Suroviny: 250g kačacích prs s kožou, brokolica
Marinovacia omáčka: 2 CL ryžový ocot, 2 PL sójová omáčka kikkoman, 1 PL med, 2 cesnakové strúčiky

Približne deň pred prípravou špízov si urobíme omáčku zmiešaním sójovej omáčky, medu, ryžového octu a prelisovaného cesnaku. Nasledujúci deň očistíme brokolicu, nakrájame ju na väčšie kúsky a varíme asi dve minúty v osolenej vode. Medzitým si pripravíme omáčku. Kačacie prsia nakrájame tak, aby na kúskoch mäsa ostávala prichytená koža a napichujeme ich na špíz striedavo s brokolicou. Hotový špíz potrieme omáčkou a pečieme na grile, prípadne vo vyhriatej rúre. Takto pripravený špíz podávame so šalátom, prípadne s ryžovými rezancami alebo inou preferovanou prílohou.

Dobrá chuť!

Keď stromy a kry liečia (2/3)

V minulom čísle sme v našej rubrike na pokračovanie predstavili štyri stromy, ktorých časti, prípadne plody majú pozitívne

účinky na ľudský organizmus. Väčšinu kvetov máte možnosť nazbierať si v priebehu nasledujúcich mesiacov. Tentokrát

v rubrike pokračujeme a okrem stromov sme škálu drevín rozšírili aj o kry.

-a5-

Čučoriedka obyčajná

(*Vaccinium myrtillus*)

je ker menšieho vzrastu, ktorý rastie vo vyšších polohách, najmä v riedkych ihličnatých lesoch a na holinách. Kvitne od mája do júna. Pre zber sú vhodné mladé listy, ktoré je potrebné zozbierať od júla do augusta a tmavomodré plody. Listy sa sušia pri teplote 40°C. Používajú sa pri pomocnej liečbe cukrovky, pri zápaloch močových ciest, suché plody zastavujú hnačku, šťava zlepšuje zrak. Pri hnačke je vhodné pridať 3 polievkové lyžice sušených bobúľ do štvrť litra vody a 10 minút variť. Odporúča sa piť dva- až trikrát denne pól šálky. Rozriedenú šťavu môžete použiť pri vredoch a zápaloch ďasien.

Hloh obyčajný

(*Crataegus oxyacantha*)

tŕnitý ker stráni a okrajov lesov. Kvitne od mája do júna. Zbierame biele kvety, listy s kvetmi, prípadne iba listy a zrelé červené plody, z divorastúcich rastlín. Sušíme sa pri teplote do 35°C. Pomáha pri srdcových ochoreniach, začínajúcej srdcovej slabosti a nedostatočnom prekrvení srdca. Na ochranu a posilnenie srdca (aj po infarkte myokardu) zalejeme čajovú lyžičku usušených kvetov alebo listov v šálke vriacou vodou. Necháte štvrt hodiny vylúhovať, precedíme a osladíme medom. Tinktúra proti vysokému krvnému: Dobré umyté plody hlohu (môžu byť aj sušené) v pomere asi 1:10 dáme do 40-50% liehu macerovať na 14 dní. Uzavretú nádobu uložíme na teplé miesto a občas ňou potrasíme. Po prefiltrovaní a miernom vytlačení plodov dáme tinktúru do fľaštičky z tmavého skla s dobrým uzáverom. Pri ťažkostiach užívame 10-30 kvapiek, ktoré zapíjame vodou.

Lipa malolistá

(*Tilia cordata*)

je listnatý strom dorastajúci do výšky cca 30 m, ktorý rastie v lesoch a hájoch, pri domoch a v alejách. Kvitne od júna do júla. Kvety zbierame na začiatku kvitnutia, nie neskôr, keď kvety odkvitajú. Používa sa pri chorobách z prechladnutia, pri zápaloch dýchacích ciest, horúčke. Čaj spôsobujúci potenie pripravíme zaliatím 1-2 čajových lyžičiek drogy štvrt litrom vriacej vody, 10 minút necháme spariť. Odporúčaná denná dávka je 2-3 šálky čaju. Pozor aby nedošlo k zamieňaniu s kvetmi príbuzných druhov, najmä lipy s chĺpkavými, alebo lesklými listami.

Pagaštan konský

(*Aesculus hippocastanum*)

Listnatý strom rastúci pri cestách, v parkoch, alejách. Kvitne od mája do júna. Zbierajú sa kvety, semená, listy, prípadne aj kôra. Kvety zbierame ručne jednotlivito, hneď ako rozkvitnú a semená zbierame celkom zrelé po spadnutí zo stromu. Vnútorne aj zvonku osoží pri hemoroidoch, kŕčových žilách, pri zápaloch žíl a priaznivo ovplyvňuje krvný obeh. Extrakt z gaštanov znižuje hladinu cholesterolu. Trieslovina a saponín ovplyvňujú zužovanie ciev a povzbudzujú látkovú výmenu a prekrvovanie. Kúpeľ sa pripravuje z kila posekaných gaštanov varených štvrt hodinu v štyroch litroch vody. Následne sa odvar precedí a prileje do vody na kúpanie.

Jún 2016

1.	Pi	Žaneta Medzinárodný deň detí
2.	So	Xénia, Oxana
3.	Ne	Karolína, Kevin
4.	Po	Lenka, Lena
5.	Ut	Laura Svetový deň životného prostredia (UNEP)
6.	St	Norbart
7.	Št	Róbert, Róberta
8.	Pi	Medard Medzinárodný deň oceánov
9.	So	Stanislava Celoštátna výstava poľovníctvo a príroda 2016 – Agrokomplex Nitra
10.	Ne	Margaréta, Gréta Celoštátna výstava poľovníctvo a príroda 2016 – Agrokomplex Nitra Medzinárodná výstava psov 2016 – Agrokomplex Nitra
11.	Po	Dobroslava Celoštátna výstava poľovníctvo a príroda 2016 – Agrokomplex Nitra Medzinárodná výstava psov 2016 – Agrokomplex Nitra
12.	Ut	Zlatko Celoštátna výstava poľovníctvo a príroda 2016 – Agrokomplex Nitra Medzinárodná výstava psov 2016 – Agrokomplex Nitra
13.	St	Anton
14.	Št	Vasil AQUA 2016 – EXPO Trenčín
15.	Pi	Vít
16.	So	Blanka, Bianka
17.	Ne	Adolf, Adolína
18.	Po	Vratislav
19.	Ut	Alfréd, Alfréda, Leoš Deň otcov
20.	St	Valéria
21.	Št	Alojz, Lejla, Elvis Deň kvetov
22.	Pi	Paulína, Paulín, Paula
23.	So	Sidónia, Sidón
24.	Ne	Ján
25.	Po	Tadeáš, Olívia
26.	Ut	Adriána
27.	St	Ladislav, Ladislava Svetový deň rybárstva
28.	Št	Beáta
29.	Pi	Peter, Pavol, Petra, Pavla Medzinárodný deň Dunaja
30.	So	Melánia

Erbý s nádychom lesa

Erb obce Zborov nad Bystricou (okres Čadca)

Erb obce Staškov (okres Čadca)

Erb obce Makov (okres Čadca)

Erb obce Dlhoňa (okres Svidník)

Erb obce Korňa (okres Čadca)

Erb obce Cerová (okres Senica)

Erb obce Podvysoká (okres Čadca)

Životné jubileá

50 rokov

Pintér Ondrej, vedúci LO,
LS Dechtice – OZ Smolenice

Vrábel Jozef, vedúci LO,
LS Zákamenné – OZ Námestovo

Chlebuš František, manipulant,
ES Červená Skala – OZ Beňuš

Ing. Lehocký Peter, správca
informačného systému – OZ Čierny
Balog

Ing. Golianová Janka, technik,
LS Predajná – OZ Slovenská Lupča

Mišťák Milan, technik,
LS Žarnovica – OZ Žarnovica

Nemčík Miroslav, vedúci LO,
LS Široké – OZ Prešov

60 rokov

Hrebíčíková Oľga, referent MTZ
a nákupu – OZ Považská Bystrica

Vernársky Marián, technik,
LS Pohorelá – OZ Beňuš

Pracovné jubileá

25 rokov

Putnok Jozef, vedúci LO,
LS Červená Skala – OZ Beňuš

Odchod do starobného dôchodku

Krčmárik Pavol, vedúci LO, LS
Nemšová – OZ Trenčín

Ing. Sabolčák Ladislav, oblastný
kontrolór – GR BB

Opustili nás

Ing. Ladislav Packa
(79)

Pracoval na bývalom
Lesnom závode
Partizánske ako
zástupca riaditeľa
pre výrobnó-
technický úsek
a neskôr ako vedúci

Lesnej správy Kulháň vedúci LO, LS
Červená Skala – OZ Beňuš

Ing. Ján Vakula
(59)

Vedúci výrobnó-
technického úseku
OZ Žilina

Rubriku spracovala Martina Velká

Európsky strom roka 2016

Tento rok v ankete Strom roka vystriedal Najstarší strom v Bátaszéku, Maďarsko minuloročného víťaza – Dub letný na futbalovom ihrisku, Orissaare, Saaremaa, Estónsko (59 836 hlasmi). Ten podľa príbehu, ktorý každý strom v ankete má uverejnený, sa náhle oci-

tol uprostred futbalového ihriska. Traduje sa, že sa ho vtedy snažili vytrhnúť zo zeme dva traktory Stalinec a dodnes sú na kmeni viditeľné stopy po lanách. Slávnostné vyhlásenie víťazov ankety Európsky strom roka 2016 usporiadala asociácia Environmental Partnership

Associaton, v stredu 20. apríla v Bruseli. Navrhovateľ víťazného Najstaršieho stromu z Bátaszéku v Maďarsku, Róbert Bozsolik, prevzal drevenú putovnú cenu a šek na 560 EUR na výsadbu stromov alebo starostlivosť o ne.

-as-

1. miesto – Najstarší strom v Bátaszéku, Maďarsko

Dub plstnatý (*Quercus pubescens*) z Bátaszéku je živou spomienkou lesa z 18. storočia. Kaplnka, ktorá sa nachádza za ním, bola postavená v dobe morovej epidémie. Strom a kaplnka chránia ľudí, ktorí tu žijú, a ktorí tu tiež našli ochranu pred povodňou v roku 1956. Miestni farmári sa o strom vždy starali, odstraňujú suché konáre a zatierajú rany, aby strom uchránili pred chorobami. Podľa miestnej tradície sa pre zaistenie bohatej úrody hrozna musí kmeň stromu každoročne pokvapkať vínom. V tohtoročnej ankete roka si vybojoval prvé miesto s rekordným počtom hlasov 72 563 a nájsť ho môžete v Bátaszéku, v župe Tolna, Maďarsku (N 46°10'12,4", E 18°42'01,0").

2. miesto – Tatobitská tisícročná lipa, Česká republika

„Tisícročná“ lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos Scop.*), neoddeliteľná súčasť Tatobít, kde sa objavuje na obecnom znaku a vlajke, je pravdepodobne o niekoľko storočí mladšia a jej skutočný vek sa odhaduje na 650 rokov. Miestny kronikár spomína, že už v čase jeho mladosti bola obmurovaná a do priestrannej dutiny, kde sa nachádza aj lavička, sa dalo vojsť schodiskom. V 50-tych rokoch sa však pri búrke odlomila polovica stromu a zostalo torzo, ktoré miestny remeselník spevnil obručami. Odlomené zvyšky stromu ležali niekoľko rokov pri dome pána Sedláka, až celkom spráchniveli. Nikto sa ich neodvážil spáliť. Nachádza sa v Tatobitoch, v Libereckom kraji, Českej republike (N 50°34'5,505", E 15°16'28,742") a druhé miesto v ankete si zabezpečila 43 451 hlasmi.

3. miesto – Hruška z Bošáce - Zabudišovej, Slovensko

Ružová hruška (*Ružovka*) je typickou miestnou starou odrodou, ktorá rastie len v tomto regióne, jej výskyt nebol inde zistený. Jedná sa o soliterný strom s krásnym habitusom a zasadili ho pravdepodobne prví osadníci v tomto kraji. Strom je svedkom osudov mnohých generácií, ich ťažkej práce a osamelého kopaničiarskeho života. Ovocinárske produkty – pálenka a sušené ovocie sa z Bošáce vyvážali na pltiach a neskôr železnicou aj do Viedne a Budapešti. Asi 200-ročná hruška ružová (*Pyrus communis*) rastúca v obci Bošáca – miestnej časti Zabudišová, v okrese Nové Mesto nad Váhom (N 48°52'05,5", E 17°50'22,7") získala v ankete 29 114 hlasov.

